

Брюксел, 22.3.2017 г.
COM(2017) 142 final

2017/0063 (COD)

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

за предоставяне на по-големи възможности на органите за защита на конкуренцията на държавите членки, за да бъдат по-ефективни в правоприлагането, и за гарантиране на правилното функциониране на вътрешния пазар

(текст от значение за ЕИП)

{SWD(2017) 114 final}

{SWD(2017) 115 final}

{SWD(2017) 116 final}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Общ контекст

Държавите — членки на ЕС, са изключително важни партньори на Европейската комисия за прилагането на правилата на ЕС в областта на конкуренцията. От 2004 г. насам националните органи за защита на конкуренцията (НОЗК) на държавите — членки на ЕС, са оправомощени по силата на Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета¹ да прилагат правилата за конкуренция на ЕС заедно с Комисията. Действително, НОЗК са длъжни да прилагат правилата на ЕС в областта на конкуренцията по отношение на споразуменията или практиките, които могат да оказват въздействие върху търговията между държавите членки. В продължение на повече от десетилетие както Комисията, така и НОЗК прилагат в тясно сътрудничество правилата на ЕС за защита на конкуренцията в рамките на Европейската мрежа по конкуренция (ЕМК). ЕМК бе създадена през 2004 г. специално за тази цел.

Прилагането на правилата на ЕС за конкуренция от страна на Комисията и НОЗК е важен градивен елемент за създаването на отворен, конкурентоспособен и новаторски вътрешен пазар и е от огромно значение за създаването на работни места и растеж във важни сектори на икономиката, по-специално, енергетиката, далекосъобщенията, цифровите технологии и транспорта.

Правилата на ЕС в областта на конкуренцията са една от определящите особености на вътрешния пазар: когато конкуренцията е нарушена, вътрешният пазар не може да разгърне своя пълен потенциал и да създаде подходящи условия за устойчив икономически растеж. Възлов аспект от създаването на по-задълбочен и по-справедлив вътрешен пазар е да се гарантира, че неговите правила се прилагат ефективно и носят резултати за гражданите. Прилагането на правилата на ЕС за конкуренция понастоящем се извършва в мащаб, който Комисията никога не би могла да постигне самостоятелно. От 2004 г. насам Комисията и НОЗК приеха над 1000 решения за изпълнение, като НОЗК са отговорни за 85 % от тях. Действията на многобройни правоприлагащи органи са много по-силни, по-ефективни и с по-мощен възпиращ ефект за дружествата, които могат да се изкушат да нарушат правилата на ЕС в областта на конкуренцията. Комисията обикновено разследва антиконкурентни практики или споразумения, които се отразяват на конкуренцията в три или повече държави членки, или в случаите, когато е полезно да се установи общоевропейски прецедент. Обикновено е по-подходящо НОЗК да действат, ако конкуренцията съществено е засегната на тяхна територия. НОЗК разполагат с експертни познания за това как функционират пазарите в собствената им държава членка. Тези познания са с голяма стойност при прилагането на правилата за конкуренция. Действията на национално равнище насърчават подкрепата от обществото като цяло за правоприлагането в областта на конкуренцията.

Основания и цели на предложението

Налице е неизползван потенциал за по-ефективно прилагане на правилата на ЕС в областта на конкуренцията от страна на НОЗК. Регламент (ЕО) № 1/2003 не разглежда средствата и инструментите, чрез които НОЗК прилагат правилата на ЕС в областта на

¹ Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 г. относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 и 82 от Договора (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1).

конкуренцията, а много от тях не разполагат с всички необходими средства и инструменти да прилагат ефективно членове 101 и 102 от ДФЕС:

1. Някои НОЗК не разполагат с гаранции за правоприлагане, позволяващи им да прилагат правилата на ЕС в областта на конкуренцията независимо, без да получават указания от публични или частни субекти. Редица органи изпитват недостиг на човешки и финансови ресурси. Това може да окаже влияние върху способността им за ефективно правоприлагане. Например, някои НОЗК не са в състояние да извършат едновременни проверки на всички членове на предполагаем картел, което дава на останалите ценно време да унищожат доказателства и да предотвратят разкриването на картела. На други им липсват подходящи криминалистични ИТ инструменти, с които да открият доказателства за нарушения.

2. Много НОЗК не разполагат с всички необходими инструменти за ефективно откриване и справяне с нарушенията на правото в областта на конкуренцията. Някои НОЗК не разполагат с възлови правомощия за разследване, като например събиране на доказателства, съхранявани на мобилни телефони, преносими компютри, таблети и др., което е основен недостатък в ерата на цифровите технологии. Техните правомощия за разследване често са безпредметни, тъй като не са подкрепени от ефективни санкции, ако дружествата не ги спазват.

3. Не всички НОЗК могат да налагат ефективни глоби: в някои държави членки националното законодателство не допуска НОЗК да налагат ефективни глоби за нарушения на правото на ЕС в областта на конкуренцията, напр. в някои държави членки предприятията могат да се преструктурират, за да избегнат плащането на глоби. В някои държави членки при нарушения на членове 101 и 102 от ДФЕС не се налагат глоби или техният размер е много малък. Размерът на наложените глоби варира значително: за едно и също нарушение санкцията може да бъде много по-голяма в една държава членка, отколкото в друга, без тази разлика да е обоснована с обективни обстоятелства.

4. Програмите за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер са възлов инструмент за разкриването на картели. Те насърчават дружествата да предоставят ценна информация за картела, в който са участвали, срещу пълното или частичното освобождаване от глоби. Предприятията, които обмислят да подадат заявление за освобождаване или намаляване на глобата, се нуждаят от достатъчна степен на правна сигурност, за да бъдат стимулирани да сътрудничат с органите. Това е така, особено когато дружествата подават заявления за освобождаване или намаляване на глобата в различни държави членки, тъй като картелът засяга няколко юрисдикции. Различията в отделните държави в Европа в програмите за освобождаване от глоби и намаляване на техния размер демотивират обаче предприятията да признават наличието на картели и да предоставят доказателства за антиконкурентните практики.

5. Пропуските и ограниченията в инструментите и гаранциите на НОЗК подкопават също системата от паралелни правомощия за прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС, основани на тясното сътрудничество в рамките на ЕМК. Тази система се основава на това органите да могат да разчитат един на друг за изпълнението на мерки за откриване на факти от името на другия орган. Въпреки това тя не функционира добре, когато все още някои НОЗК не разполагат с подходящи инструменти за откриване на факти. Други пропуски в

способността на НОЗК да оказват взаимопомощ също подкопават европейската система за прилагане на политиката на конкуренция, която е замислена да работи като едно съгласувано цяло. Например, административните НОЗК не могат да поискат наложените от тях глоби да бъдат събрани трансгранично, ако нарушителят няма законно присъствие на тяхна територия. В цифровата ера много дружества продават по интернет към потенциално многобройни държави, но могат да имат законно присъствие например само в една държава членка. Тези дружества понастоящем разполагат със сигурно убежище от заплащането на глобата.

Тези пропуски и ограничения в инструментите и гаранциите на НОЗК означават, че резултатите от производствата, касаещи дружествата, участващи в антиконкурентни практики, могат да са много различни в зависимост от държавата членка, в която те извършват дейност: те могат изобщо да не са обект на правоприлагане по членове 101 или 102 от ДФЕС или на неефективно правоприлагане, например, тъй като не могат да бъдат събрани доказателства за антиконкурентни практики или защото предприятията могат да избегнат подвеждането под отговорност за глоби. Нееднаквото прилагане на правилата на ЕС в областта на конкуренцията нарушава конкуренцията в рамките на вътрешния пазар и отслабва системата на децентрализирано правоприлагане, въведена с Регламент (ЕО) № 1/2003.

Поради това е необходимо законодателно предложение, което да предостави правомощия на НОЗК да прилагат правилата на ЕС в областта на конкуренцията по-ефективно, за да се гарантира, че НОЗК разполагат с необходимите гаранции за независимост, както и с ресурси и правомощия за правоприлагане и налагане на глоби. Премахването на националните пречки, които възпрепятстват НОЗК да прилагат ефективно законодателството, ще спомогне за отстраняване на нарушенията на конкуренцията на вътрешния пазар и ще сложи край на мерките, поставящи потребителите и предприятията, включително МСП, в неизгодно положение и които са в техен ущърб. Освен това възможността НОЗК да си предоставят ефективно взаимна помощ ще осигури по-голяма равнопоставеност и ще гарантира тясно сътрудничество в рамките на ЕМК.

Предложението е част от работната програма на Комисията за 2017 г.² и се основава на опита на ЕМК в правоприлагането от 2004 г. насам.

Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката

Предложението ще допълни Регламент (ЕО) № 1/2003, тъй като предоставянето на правомощия на НОЗК, позволяващи им да прилагат ефективно правилата в областта на конкуренцията, ще означава, че е реализиран пълният потенциал на децентрализираната система за прилагане, въведена от този инструмент. По-конкретно, с него ще се изпълни изискването по член 35 от Регламент № 1/2003, според което държавите членки следва да определят НОЗК по такъв начин, че разпоредбите на регламента да се спазват ефективно. Гарантирането, че НОЗК разполагат с ефективни процедури на вземане на решения и правомощия за налагане на глоби, ще означава, че изискванията по член 5 от Регламент (ЕО) № 1/2003 (който предоставя на НОЗК правото да приемат решения и глоби, когато прилагат членове 101 и 102 от ДФЕС) са изцяло спазени и доразвити. Предоставянето на НОЗК на ефективни правомощия за установяване на фактите ще означава, че е дадено пълно действие на задължението по

² COM(2016) 710 final.

член 22 от Регламент № 1/2003, предвиждащ, че НОЗК могат да предприемат такива мерки от името на своите колеги — членове на ЕМК. В своето Съобщение от 2016 г. относно европейското право „По-добри резултати чрез по-добро прилагане“³ Комисията подчертава важността на наличието на надеждна, ефективна и ефикасна система на правоприлагане, за да се гарантира, че държавите членки напълно прилагат, въвеждат и изпълняват правото на ЕС. В него се подчертава, че правоприлагането на законодателството на ЕС продължава да представлява предизвикателство, и се призовава за по-силен акцент върху правоприлагането, което да служи на обществения интерес.

Съгласуваност с другите политики на Съюза

Предложението е напълно съгласувано и съвместимо със съществуващите политики на Съюза в други области, по-специално тези, които предоставят на НОЗК или ЕМК конкретна роля при вземането на решения или при консултации, сътрудничество, наблюдение и докладване⁴.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

Правно основание

Настоящото предложение се основава на членове 103 и 114 от ДФЕС, тъй като то преследва няколко цели, които са неразривно свързани, а именно: 1) да се приложат принципите, определени в членове 101 и 102 от ДФЕС, чрез оправомощаването на НОЗК да бъдат по-ефективни в правоприлагането; 2) да се гарантира, че не се нарушава конкуренцията на вътрешния пазар и че потребителите и предприятията не са поставени в неблагоприятно положение от националните закони и мерки, които пречат на НОЗК да бъдат ефективни в правоприлагането; 3) да се гарантира, че са въведени същите гаранции и инструменти за националното право в областта на конкуренцията, когато то се прилага успоредно с членове 101 и 102 от ДФЕС, за да се гарантира правна сигурност и равнопоставеност; и 4) да бъдат въведени ефективни правила за взаимопомощ, за да се запази гладкото функциониране на вътрешния пазар и системата на тясно сътрудничество в рамките на ЕМК.

³ Съобщение на Комисията „Правото на ЕС: по-добри резултати чрез по-добро прилагане“, С/2016/8600, (ОВ С 18, 19.1.2017 г., стр.10).

⁴ Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. относно общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (Рамкова директива) (ОВ L 108, 2002 г., стр. 33); Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО (ОВ L 211, 2009 г., стр. 55); Регламент (ЕО) № 1211/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. за създаване на Орган на европейските регулатори в областта на електронните съобщения (ОЕРЕС) и на Служба (ОВ L 337, 2009 г., стр. 1); Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия (ОВ 2011, L 326, стр. 1); Директива 2012/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 21 ноември 2012 г. за създаване на единно европейско железопътно пространство (ОВ L 343, 2012 г., стр. 32); Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007 (ОВ 347, 2013 г., стр. 671); Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес и за отмяна на Решение 2005/909/ЕО на Комисията (ОВ L 158, 2014 г., стр. 77).

Гарантирането, че НОЗК разполагат със средствата и инструментите, за да прилагат по-ефективно членове 101 и 102 от ДФЕС, попада в приложното поле на член 103, параграф 1 от ДФЕС, тъй като това спомага за гарантирането на пълна ефективност на правилата в областта на конкуренцията. Член 103, параграф 1 предоставя пълномощия на Съвета да приема регламенти или директиви, които „да приложат принципите, предвидени в членове 101 и 102“. По-специално тези мерки могат да бъдат приети в съответствие с член 103, параграф 2, буква д) от ДФЕС „да определят отношението между националните законодателства и разпоредбите на настоящия раздел или приетите въз основа на настоящия член разпоредби“ и член 103, параграф 2, буква а), „да гарантират спазването на забраните, предвидени в член 101, параграф 1 и член 102, като предвидят глоби и периодични имуществени санкции“.

Това правно основание обаче само по себе си не е достатъчно, тъй като целта и съдържанието на предложението за директива надхвърлят правното основание. Предложената директива има самостоятелна цел за укрепване на функционирането на вътрешния пазар чрез: 1) отстраняването на националните правни норми, които пречат на НОЗК да бъдат ефективни в правоприлагането, с което се създава по-равна защита за дружествата и потребителите в Европа; 2) гарантирането, че са въведени същите гаранции и инструменти за националното право в областта на конкуренцията, когато то се прилага успоредно с членове 101 и 102 от ДФЕС, за да се гарантира правна сигурност и равнопоставеност; и 3) въвеждането на ефективни правила за взаимопомощ, за да се запази гладкото функциониране на вътрешния пазар и системата на тясно сътрудничество в рамките на ЕМК.

В някои държави членки националното законодателство не допуска НОЗК да налага ефективни глоби на дружествата, нарушаващи правото на ЕС в областта на конкуренцията. Дружествата нарушители с дейност в държави членки, в които НОЗК нямат ефективни правомощия за налагане на глоби, по-този начин са защитени от санкции и поради това техният стимул да действат в съответствие с правилата на ЕС в областта на конкуренцията е слаб. Това засилва пазарните деформации в цяла Европа и подкопава вътрешния пазар. Освен това различията между държавите членки по основните принципи за програмите за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер означават, че дружествата могат да бъдат третирани по различен начин в зависимост от това кой е правоприлагащият орган. Единствено с действия на равнище ЕС може да се гарантира, че са налице общи основни принципи за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, като по този начин се осигуряват по-равнопоставени условия за предприятията.

Аналогично, ограниченията или пропуските в националното законодателство могат да попречат на НОЗК да събират ефективно доказателства. Мерките, предприети за подкопаване на независимостта на НОЗК или за ограничаването на техните ресурси, неминуемо произхождат от самите държави членки. Например, ограниченията върху независимостта могат да бъдат мотивирани от желанието да бъде упражняван по-силен контрол върху вземането на решения от въпросния орган. Способността на едно правителство да влияе или оказва натиск върху НОЗК може да доведе до положение, при което е политическите съображения, вземат превес над правилното прилагане на правилата в областта на конкуренцията, основаващо се на правни и икономически доводи, в ущърб на дружествата с дейност на вътрешния пазар.

Тези пропуски и ограничения в инструментите и гаранциите на НОЗК означават, че дружествата, участващи в антиконкурентни практики, могат изобщо да не са обект на

правоприлагане по членове 101 или 102 от ДФЕС или на неефективно правоприлагане, например, тъй като доказателствата за антиконкурентни практики не могат да бъдат събрани, или защото предприятията могат да избегнат подвеждането под отговорност за глоби. Дружествата не могат да се конкурират въз основа на качествата си, когато са налице сигурни убежища за антиконкурентни практики. Поради това те нямат стимул да навлязат на такива пазари и да упражняват правото си на установяване и да предоставят стоки и услуги на тези пазари. Потребителите, намиращи се в държави членки, в които правоприлагането е по-слабо, пропускат ползите от ефективното правоприлагане на правилата в областта на конкуренцията срещу антиконкурентните практики, които задържат цените на стоките и услугите изкуствено високи. Нееднаквото прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС в цяла Европа по този начин нарушава конкуренцията на единния пазар и подкопава правилното му функциониране.

Предложената директива засяга по друг начин въпроса за сближаване на националните законодателства, а именно като нейното приложно поле обхваща прилагането на националните правила за конкуренция. На практика повечето НОЗК прилагат разпоредбите на националното право в областта на конкуренцията успоредно с членове 101 и 102 от ДФЕС по едно и също дело. Предлаганата директива неизбежно ще окаже въздействие върху разпоредбите на националното право в областта на конкуренцията, прилагани успоредно от НОЗК. Освен това, когато НОЗК предприема действия за разследване на ранен етап от производството, често е трудно да се установи дали е налице въздействие върху търговията, задействащо прилагането на правото на ЕС в областта на конкуренцията. Съответно, НОЗК трябва да допуснат, че и двете могат да се прилагат. Това означава, че когато НОЗК използват правомощията, предвидени в предложението, за да събират цифрови доказателства, те ще направят това потенциално за прилагането на правото на ЕС и националното право. Поради това е трудно, ако не и невъзможно, да се разграничат тези успоредни прилагания на националното право и на членове 101 и 102 от ДФЕС. Ако не са въведени същите гаранции и инструменти за националното право, когато то се прилага успоредно с членове 101 и 102 от ДФЕС, това ще доведе до правна несигурност и риск от подкопаване на равнопоставеността. Освен това, за да има смисъл от защитата от глоби или намаляването на техния размер, както и от извънпроизводственото споразумение, те трябва да се прилагат не само докато е в ход производството пред НОЗК за прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС, но и за самостоятелното прилагане на равностойни разпоредби на националното право.

Пропуските и ограниченията в способността на НОЗК да оказват взаимопомощ също подкопават европейската система за прилагане на политиката на конкуренция, която е замислена да работи като едно съгласувано цяло. Например, мнозинството НОЗК не могат да уведомяват за възлови мерки по правоприлагане или да поискат наложените от тях глоби да бъдат събрани трансгранично, ако нарушителят няма законно присъствие на тяхна територия. Тези дружества понастоящем разполагат със сигурно убежище от заплащането на глобата. Произтичащото от това неефективно правоприлагане води до нарушаване на конкуренцията за спазващите закона предприятия и подкопава доверието на потребителите във вътрешния пазар, по-специално в цифровата среда. Преодоляването на тези различия чрез предвиждането на система за трансгранично уведомяване относно предварителните възражения срещу предполагаеми нарушения на членове 101 и 102 от ДФЕС и относно решения за прилагане на тези членове, както и за трансграничното събиране на глоби, наложени от административни НОЗК, е възлов аспект за гарантирането на равнопоставеност за конкуренцията в Европа и за предотвратяване на нарушенията на конкуренцията. Аналогично, за да се гарантира правилното функциониране на системата на успоредни

правомощия в рамките на ЕМК, действието на националните разпоредби за давностни срокове следва да бъде спряно за времетраенето на производствата пред НОЗК на друга държава членка или пред Комисията.

Сближаването на националните законодателства за постигането тези конкретни цели, които са отразени в пълния текст на предложената директива, надхвърля привеждането в действие на членове 101 и 102 от ДФЕС, а по-скоро се отнася до правилното функциониране на вътрешния пазар.

В заключение, по своята цел и съдържание предложението за директива преследва двойствена цел: за ефективното прилагане на политиката на ЕС в областта на конкуренцията и за правилното функциониране на вътрешния пазар. Тези компоненти са тясно свързани помежду си: гарантирането, че НОЗК разполагат с необходимите правомощия, за да бъдат ефективни в правоприлагането, непременно означава да бъде изготвено законодателство за премахване на пречките в националното законодателство, които водят до нееднакво правоприлагане, с което се нарушава конкуренцията на вътрешния пазар. Потребителите и предприятията няма да бъдат поставяни в неизгодно положение от национални разпоредби и мерки, които пречат на НОЗК да бъдат ефективни в правоприлагането. При прилагането на разпоредбите на националното право в областта на конкуренцията трябва да бъдат въведени същите гаранции и инструменти за НОЗК, когато тези национални разпоредби се прилагат успоредно с членове 101 и 102 ДФЕС, поради нуждата от правна сигурност и равнопоставеност за конкуренция. И накрая, необходимо е да бъдат въведени ефективни трансгранични механизми за взаимопомощ, за да се осигури по-голяма равнопоставеност и да се запази системата на успоредни правомощия в рамките на ЕМК. Тези взаимосвързани, макар и самостоятелни цели не могат да бъдат постигнати поотделно чрез приемането на два различни инструмента. Например, не е възможно предложената директива да бъде разделена на два инструмента, първият — основан на член 103 от ДФЕС, осигуряващ на НОЗК средствата и инструментите, от които се нуждаят, за да прилагат членове 101 и 102 от ДФЕС, и вторият — основан на член 114 от ДФЕС, чрез който от държавите членки се изисква да предвидят същите правила за прилагането на националното право в областта на конкуренцията, когато то се прилага успоредно с правилата на ЕС в тази област. По тези причини предложението се основава също на член 114 от ДФЕС.

Субсидиарност

Регламент (ЕО) № 1/2003 създаде децентрализирана система за прилагане на правилата в областта на конкуренцията, но пълният потенциал на тази система все още предстои да бъде реализиран. Предложената директива ще гарантира, че правоприлагането в областта на конкуренцията се извършва ефективно на национално равнище, като на НОЗК се дават гаранциите и инструментите, от които се нуждаят, за да бъдат ефективни в правоприлагането.

НОЗК прилагат правила с трансгранично измерение

ЕС следва да предприеме действия за решаване на установените проблеми, тъй като НОЗК прилагат правилата на ЕС, които имат трансгранично измерение. Действията за изпълнение от страна на НОЗК в една държава членка могат да окажат въздействие върху конкуренцията, предприятията и потребителите в други държави членки, така например националните картели обикновено изключват конкуренти от други държави членки. Ако НОЗК нямат необходимите средства и инструменти за правоприлагане

(напр. при липса на ресурси), това може да доведе до преки отрицателни последици за потребителите и предприятията не само в държавата членка на съответния НОЗК, но и в други държави членки, както и за способността на НОЗК да си сътрудничат в цяла Европа. Държавата членка Y не може да се намеси за преодоляване на липсата на средства и инструменти на НОЗК в държавата членка X, поради което само действия на равнище ЕС могат да разрешат този проблем.

Осигуряване на ефективното функциониране на трансгранично сътрудничество

Единствено с действия на равнище ЕС може да се гарантира, че системата за сътрудничество, създадена съгласно Регламент (ЕО) № 1/2003, функционира в достатъчна степен. Един от основните елементи на Регламент (ЕО) № 1/2003 е, че в него са предвидени механизми за сътрудничество, позволяващи на НОЗК да разследват твърдения за нарушения отвъд границите на своята държава членка. Един НОЗК може да поиска от друг да предприеме от негово име мерки за разследване, за да събере доказателства, които се намират в друга юрисдикция. Както бе отбелязано по-горе, този механизъм не функционира добре, ако всички НОЗК не разполагат с ефективни правомощия да извършват проверки или да изискват информация. И тук този проблем трудно ще бъде решен на национално равнище. Например, ако НОЗК в държавата членка А има нужда НОЗК в държавата членка Б да събере доказателства от дружества, намиращи се на нейна територия, но НОЗК в държавата членка Б не разполага с ефективни правомощия за събирането на доказателства, държавата членка А не може да направи нищо, за да промени това.

Взаимовръзка между програмите на органите за защита на конкуренцията в Европа за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер

Програмите за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер са взаимосвързани, тъй като дружествата редовно подават заявления пред няколко юрисдикции в ЕС и се нуждаят от гаранции за трансгранична правна сигурност. Опитът от последното десетилетие показва, че тази трансгранична правна сигурност не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки поотделно. Програмите за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер все още водят до различни резултати за кандидатите относно това дали те изобщо се ползват с освобождаване от глоби или дори от намаляване на техния размер. За дружествата, които обмислят да съобщят за действията на картел пред няколко юрисдикции в замяна на по-снизходително отношение, липсва сигурността, от която те се нуждаят, за да знаят дали и до каква степен те ще се възползват от такова отношение. Необходими са действия на равнище ЕС, за да се гарантира, че системата за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер е достъпна и се прилага по сходен начин във всички държави членки.

Националното законодателство може да попречи на НОЗК да бъдат по-ефективни в правоприлагането

Както е обяснено по-горе в раздела относно правното основание, националното законодателство може да попречи на НОЗК да бъдат достатъчно независими и да разполагат с ефективни инструменти за откриването на нарушения и ефективното налагане глоби на предприятията, нарушили правилата на ЕС в областта на

конкуренцията. За да се реши този въпрос, е необходимо да се предприемат мерки на равнище ЕС.

Опитът показва, че при липсата на законодателство на ЕС малко вероятно е НОЗК да получат всички необходими инструменти.

Широко бяха използвани действия с незадължителен характер с цел да насърчи доброволни действия на национално равнище, но няколко НОЗК все още не разполагат с гаранции и инструменти, за да бъдат ефективни в правоприлагането. След повече от десетилетие малко вероятно е да настъпят необходимите промени, които да накарат децентрализираната система за правоприлагане, предвидена в Регламент (ЕО) № 1/2003, да заработи по-добре, а на НОЗК да бъдат предоставени правомощията, позволяващи им да станат по-ефективни в правоприлагането. Това означава, че на много НОЗК ще продължават да им липсват някои важни инструменти за разкриване и санкциониране на нарушения или че няма да разполагат с достатъчно средства, което е в ущърб на правилното функциониране на децентрализираната система, въведена с Регламент (ЕО) № 1/2003.

В обобщение, действащите национални уредби в областта на конкуренцията сами по себе си няма да позволят на НОЗК да прилагат по-ефективно правилата на ЕС в областта на конкуренцията в целия ЕС. Освен това Комисията не може да налага никакви изисквания, произлизащи от ЕС, по отношение на инструментите за разследване и санкциониране, ресурсите и институционалната структура на НОЗК при прилагането на правилата на ЕС за конкуренцията, доколкото такива изисквания не съществуват. По тази причина само инициатива на равнище ЕС може да помогне на НОЗК да бъдат по-ефективни в правоприлагането, като се гарантира, че те разполагат с по-ефективни средства и инструменти, за да прилагат правилата на ЕС в областта на конкуренцията.

Пропорционалност

За повечето аспекти предложението ще установи минимални стандарти за оправомощаване на НОЗК да прилагат ефективно правилата на ЕС в областта на конкуренцията. Това осигурява подходящ баланс между постигането на общите и специфичните цели на предложението, като същевременно се избягва прекомерната намеса в националните традиции. Държавите членки ще могат да определят по-високи стандарти и да адаптират своите правила към националните особености. Така например държавите членки ще останат свободни да структурират, организират и финансират своите национални органи за защита на конкуренцията, както сметнат за добре, стига да е гарантирана тяхната ефективност. Освен това предложената директива ще гарантира също, че се зачита в пълна степен изборът на тези държави членки, които са предпочели съдебен модел на правоприлагането в областта на конкуренцията.

Само при определянето на условията за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер в случай на тайни картели ще са необходими по-подробни правила, за да се придаде добавена стойност по отношение на прилагането на правилата за конкуренция. Дружествата ще разкрият тайните картели, в които участват, само ако имат достатъчно правна сигурност относно това дали ще се ползват от освобождаване от глоби. Значителните различия между програмите за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, приложими в държавите членки, водят до правна несигурност за потенциалните кандидати за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, която може да отслаби стимулите им да се ползват от освобождаване

или намаляване на глоби. Ако държавите членки можеха да въведат или прилагат по-малко или повече ограничителни правила за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер в областта, обхваната от настоящата директива, това не само би било в противоречие с целта да се запазят стимулите за потенциалните кандидати, с цел възможно най-ефективно правоприлагане в областта на конкуренцията в Съюза, но също така би застрашило еднаквите условия на конкуренция за предприятията, осъществяващи дейност на вътрешния пазар.

Този подход, възприет в предложението, увеличава максимално ефективността на НОЗК с минимална намеса в националните особености, като ограничава най-подробните правила до строго необходимото, за да се даде тласък на ефективното правоприлагане.

Такъв калибриран подход няма да представлява радикално отклонение, а логично развитие на изискването на общото право на ЕС, според което държавите членки трябва да предвидят ефективни процедури и санкции за прилагането на правилата на ЕС. Според Съда на Европейския съюз националното законодателство трябва да гарантира, че правото на ЕС в областта на конкуренцията е напълно ефективно⁵. Съдът е постановил също, че подробните национални процедурни правила за функционирането на НОЗК не трябва застрашават постигането на целта на Регламент (ЕО) № 1/2003, а именно да се гарантира, че членове 101 и 102 от ДФЕС се прилагат ефективно от тези органи⁶.

Избор на инструмент

Целта на предложението за директива е да се повиши ефективността на НОЗК, без се налагат универсални решения, така че да е възможно да бъдат взети предвид правните традиции и институционалните особености на държавите членки. Поради това директивата е най-добрият начин да се гарантира, че НОЗК разполагат с гаранциите, от които се нуждаят, за да бъдат по-ефективни в правоприлагането без необоснована намеса в националните особености и традиции. За разлика от един регламент тя ще предостави на държавите членки избора на най-подходящите инструменти за изпълнение на мерките, предвидени в директивата. Освен това директивата е гъвкав инструмент, гарантиращ, че НОЗК разполагат с необходимите гаранции за независимост, както и с ресурси и правомощия за правоприлагане и налагане на глоби, като в същото време тя оставя възможности за държавите членки да направят повече, ако желаят това.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Последващи оценки/проверки за пригодност на действащото законодателство

През 2013—2014 г. Комисията извърши оценка на функционирането на Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета. Въз основа на резултатите от този анализ в Съобщението на Комисията от 2014 г. по случай десетата годишнина на Регламент (ЕО) № 1/2003 се установи, че е възможно НОЗК да бъдат по-ефективни в правоприлагането и се посочват редица области на действие, в които да бъде подобрена ефективността на

⁵ Дело C-557/12, *Kone AG / ÖBB-Infrastruktur AG*, EU:C:2014:1317, точка 32.

⁶ Дело C-439/08, *Vlaamse federatie van verenigingen van Brood- en Banketbakkers, Ijsbereiders en Chocoladebewerkeren (VEBIC) WZW*, EU:C:2010:739, точки 56 и 57.

правоприлагането от страна на НОЗК, а именно да се гарантира, че НОЗК: 1) разполагат с необходимите ресурси и са достатъчно независими, 2) разполагат с ефективен набор от инструменти; 3) могат да налагат ефективно глоби; и 4) разполагат с ефективни програми за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер⁷.

Съобщението от 2014 г. се основава на доклада по случай петата годишнина от Регламент (ЕО) № 1/2003, в който се установява, че оправомощаването на НОЗК да прилагат съвместно правилата на ЕС в областта на конкуренцията е допринесло положително за по-строгото прилагане⁸. В него се заключава обаче, че има възможност за подобрене, по-специално, за да се гарантира, че НОЗК разполагат с ефективни инструменти за правоприлагане и налаганена глоби.

Консултации със заинтересованите страни

От 4 ноември 2015 г. до 12 февруари 2016 г. Комисията проведе обществена консултация под формата на проучване на ЕС, което беше разделено на две части: първата с общи въпроси с цел да бъдат получени становища от неспециализирани заинтересовани страни, а втората за заинтересовани страни с по-задълбочени познания/опит по въпросите на конкуренцията.

Съобщението на Комисията относно десетата годишнина на Регламент (ЕО) № 1/2003 бе последвано от консултация, в която се установяват редица области на действие, в които да бъдат засилени правомощията на НОЗК да прилагат правилата на ЕС в областта на конкуренцията. Поради това във втората част на консултацията бяха разгледани четири основни въпроса: i) ресурсите и независимостта на НОЗК; ii) наборът от инструменти на НОЗК за правоприлагане; iii) правомощията на НОЗК да налагат глоби на предприятията; и iv) програмите за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер.

Получени бяха 181 отговора от различни заинтересовани страни, сред които физически лица, юридически кантори и консултантски фирми, стопански и промишлени сдружения, организации на потребителите, неправителствени организации, представители на академичните среди, мозъчни тръстове и профсъюзи и публични органи, включително няколко министерства и национални органи по защита на конкуренцията, от ЕС и извън него.

76 % от отговорилите считат, че НОЗК могат да направят повече за прилагането на правилата на ЕС в областта на конкуренцията, отколкото правят понастоящем. Нещо повече, 80 % подкрепиха идеята, че следва да се предприемат действия за засилване на правоприлагането от страна на НОЗК. По категории заинтересовани страни: 100 % от академичните институции, организациите на потребители, синдикатите и НОЗК, които

⁷ Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета, Десет години прилагане на антиръстовото законодателство съгласно Регламент (ЕО) № 1/2003: постижения и бъдещи перспективи, COM(2014) 453 и придружаващия го работен документ на службите на Комисията: Десет години прилагане на антиръстовото законодателство съгласно Регламент № 1/2003 SWD(2014) 230 и „Засилване на правоприлагането в областта на конкуренцията от органите по конкуренцията в страните членки: институционални и процедурни въпроси“, SWD(2014) 231, <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/regulations.html>.

⁸ Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета — Доклад относно функционирането на Регламент (ЕО) 1/2003 COM(2009) 206 final и придружаващия го работен документ на службите на Комисията, SEC(2009) 574 final, <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/regulations.html>.

взеха участие в обществената консултация, подкрепят предприемането на действия; 86 % от НПО; 84 % от консултантските фирми/правните кантори; 77 % от дружествата/МСП/микропредприятията/ едноличните търговци; 67 % от мозъчните тръстове и 61 % от промишлените асоциации. 64 % от заинтересованите страни, участвали в публичната консултация, подкрепиха идеята, че за предпочитане е такова действие да бъде съчетание от действия на ЕС и неговите държави членки, докато останалите предпочитания са: 19 % в подкрепа на действията само от страна на ЕС и 8 % в полза на действия само от страна на държавите членки⁹.

В допълнение към обществената консултация на 19 април 2016 г. комисията на Европейския парламент по икономически и парични въпроси (ECON) и Комисията организираха съвместно публично изслушване с цел на експерти и заинтересовани страни да бъде дадена допълнителна възможност да споделят своите виждания относно обществената консултация. Изслушването беше последвано от две тематични дискусии по четирите теми, обхванати от обществената консултация. Участниците в тези обсъждания, сред които около 150 заинтересовани лица от академичните и деловите среди (големи и малки предприятия), консултантски фирми, отраслови асоциации, юридически кантори, пресата, частни лица и публични органи, изразиха широко съгласие с целите на инициативата и я подкрепиха.

И накрая, бяха проведени две срещи със съответни министерства, за да бъде получено тяхното предварително мнение. На 12 юни 2015 г. министерствата бяха информирани за основните проблеми, които бяха установени от Комисията. На 14 април 2016 г. се състоя втора среща с министерствата и НОЗК, на която те бяха информирани за резултатите от обществената консултация.

Резултатите от обществената консултация, публичното изслушване и срещите с министерствата бяха взети предвид в предложението.

Събиране и използване на експертни становища

За да бъде добита подробна представа за статуквото, беше осъществено мащабно събиране на данни от Европейската комисия в сътрудничество с всички НОЗК.

Оценка на въздействието

Докладът за оценка на въздействието, изготвен от Комисията, обхваща всички основни аспекти, свързани с настоящото предложение. Бяха разгледани четири варианта на политиката. Предпочитаният вариант, който е приложен в настоящото предложение, е да се предприемат законодателни действия на равнище ЕС с цел на НОЗК да бъдат предоставени минимални средства и инструменти, за да бъдат ефективни в правоприлагането, допълнени както от незадължителни действия, така и подробни правила, когато е целесъобразно.

Що се отнася до другите три варианта на политиката, които бяха разгледани в доклада за оценката на въздействието: i) Базовият сценарий за непредприемане на действия от страна на ЕС е малко вероятно да постигне целите на политиката и не би бил в съответствие с очакванията на заинтересованите страни; ii) Вариантът с предприемането само на незадължителни действия не би осигурил стабилна правна основа, за да се гарантира, че всички НОЗК разполагат с необходимите средства и

⁹ Останалите 8 % са отговорили: „не знам/не е приложимо“.

инструменти, за да бъдат ефективни в правоприлагането. От друга страна, незадължителните действия бяха в сила в продължение на няколко години, без да бъде напълно постигната целта за реализиране на потенциала на децентрализирана система, въведена с Регламент (ЕО) № 1/2003; iii) Предоставянето на НОЗК на подробни и еднакви средства и инструменти чрез законодателни действия на ЕС би донесло ограничени допълнителни ползи в сравнение с предпочетения вариант, но в същото време предполага по-голямо вмешателство в националните правни системи и традиции.

Оценката на ползите от предпочитания вариант както в качествено, така и в количествено изражение (например положителното въздействие върху растежа на общата факторна производителност — основен компонент на БВП)¹⁰, сочи, че ползите ще надхвърлят значително разходите за изпълнение.

През септември 2016 г. Комитетът за регулаторен контрол на Комисията даде становището си по проектодоклада за оценка на въздействието, а през декември 2016 г. своето положително становище, които бяха надлежно взети под внимание¹¹. С оглед на тези коментари, в окончателната оценка на въздействието се съдържат всички налични сведения, които да илюстрират причините за проблема, повече подробности относно вариантите на политиката, които бяха разгледани, както и подробен анализ на разходите и ползите от предпочитания вариант, който показва по какъв начин ползите от настоящото предложение значително ще надхвърлят свързаните с него разходи. Освен това в окончателния вариант на оценката на въздействието са разгледани ограниченията и несигурността на количествените прогнози, становищата на заинтересованите страни по време на обществената консултация са представени ясно и съвместимостта на разгледаните варианти с принципите на субсидиарност и пропорционалност е доказана по-добре.

Кой ще бъде засегнат и как?

Оправомощаването на НОЗК да бъдат по-ефективни в правоприлагането ще бъде от полза за всички потребители и дружества — както големи, така и малки, включително МСП, чрез насърчаване на ефективното прилагане на правилата в областта на конкуренцията и осигуряването на повече равнопоставеност. Поради това не е необходимо да се предвиди диференциран обхват, например да бъдат включени изключения или да се прилага опростен режим по отношение на мерки, предназначени за МСП.

НОЗК

От инициативата ще се възползват основно НОЗК, които ще бъдат най-пряко засегнати заедно с предприятията. След като започне да се прилага, предложението ще осигури на всички НОЗК ефективни средства и инструменти, за да откриват доказателства за нарушения, да глобяват дружествата, които нарушават закона, да действат независимо, когато прилагат правилата на ЕС за конкуренцията, и да разполагат с необходимите ресурси, за да изпълняват своите задачи и да имат на свое разположение по-ефективни

¹⁰ Вж. раздел 6.3 от доклада за оценката на въздействието, който може да бъде намерен на адрес: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia>.

¹¹ Вж. становищата от 28 септември 2016 г. и 9 декември 2016 г., които могат да бъдат намерени на адрес: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia>. Вж. приложение I към доклада за оценката на въздействието.

програми за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер. Това ще даде възможност на НОЗК да предприемат ефективни действия по правоприлагане и ще им позволи да си сътрудничат по-добре с други органи за защита на конкуренцията в ЕС, което ще доведе до повече конкуренция на пазарите. По-специално, то ще гарантира, че системата на трансгранично събиране и обмен на информация, въведена с Регламент (ЕО) № 1/2003, работи ефективно. Това може да доведе до допълнителни разходи за някои публични органи, ако например трябва да бъдат осигурени нови ИТ инструменти, но се очаква тези разходи да бъдат пренебрежимо малки. Не всички НОЗК ще бъдат засегнати по един и същ начин, тъй като необходимите промени ще зависят от точното състояние на всяка национална правна уредба.

Предприятията

Предприятията също ще бъдат значително засегнати от инициативата. Първо, както потребителите, предприятията са засегнати от последиците от неоптималното равнище на правоприлагане в областта на конкуренцията, тъй като те се сблъскват с отрицателното въздействие на по-високите цени, начислявани от техните доставчици, и на по-ниските равнища на иновации и избор, както и на опитите на конкурентите, нарушаващи правилата на конкуренцията, да ги изключат от пазара. Предложението ще даде тласък на правоприлагането от НОЗК в областта на конкуренцията в Европа и ще създаде по-равни условия, при която културата на конкуренция взема превес в полза на всички дружества, както малки, така и големи, тъй като това ще им позволи да се конкурират по по-справедлив начин въз основа на техните качества и да се разрастват в целия единен пазар. Това ще стимулира също предприятията да правят нововъведения и да предлагат по-широки гами от по-качествени продукти и услуги, които отговарят на очакванията на потребителите.

Второ, от предложението до известна степен ще се ползват също предприятията, предмет на разследване за предполагаеми нарушения на правилата на ЕС в областта на конкуренцията. Въвеждането на основни ефективни средства и инструменти за НОЗК ще намали различните резултати за предприятията, което ще направи прилагането на правилата на ЕС за конкуренция по-предвидими и ще увеличи правната сигурност в целия ЕС. Предприятията могат да се възползват също и от по-големи процесуални права, особено в тези юрисдикции, в които са налице възможности за подобрене, както и от повече правна сигурност, когато подават заявления за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер. За предприятията могат да възникнат първоначални разходи за приспособяване, свързани със запознаването с новите процедурни правила. Въпреки това като цяло разходите за предприятията, участващи в трансгранична дейност на територията на единния пазар, да се адаптират към различни правни уредби вероятно ще бъдат намалени.

От друга страна за предприятията, нарушаващи закона в някои юрисдикции, ще става все по-трудно да укриват доказателства, да избягват санкции или да се възползват от малки глоби.

Потребителите

Потребителите ще се възползват от предимствата, които носи по-силната конкуренция на пазара, изразяващи се в по-голям избор и по-качествени продукти. Липсата на средства, инструменти и капацитет на НОЗК да разгърнат пълния си потенциал, когато прилагат правилата на ЕС за конкуренция, означава за потребителите, че те не се

възползват от предимствата на правоприлагането в областта на конкуренцията. Предложението ще осигури на потребителите равностойно равнище на защита в цяла Европа от търговски практики, които поддържат цените на стоките и услугите изкуствено високи, и ще обогатят избора им на новаторски стоки и услуги на достъпни цени.

Основни права

С предложението се гарантира защитата на основните права на предприятията, които са предмет на производства по конкуренция, а именно (но не изключително) правото на стопанска инициатива, правото на собственост, правото на добра администрация и правото на ефективни правни средства за защита пред съд (членове 16, 17, 41 и 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз). То ще даде на НОЗК ефективни правомощия за прилагане на правилата на ЕС в областта на конкуренцията само доколкото това е необходимо и пропорционално. Предложението ще задължи държавите членки да предоставят подходящи гаранции за упражняването на тези правомощия, които спазват като минимум стандартите на Хартата на основните права на Европейския съюз и са в съответствие с общите принципи на правото на ЕС, включително зачитането на правата на защита на личните данни на физическите лица. По-специално, тези гаранции следва да зачитат правата на защита на дружествата, които са предмет на производства за прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС, чийто съществен елемент е правото на изслушване. Това включва правото на официално уведомление за възраженията на НОЗК в съответствие с правото на ЕС в областта на конкуренцията и ефективно право на достъп до преписката, така че дружествата да могат да подготвят защитата си. Освен това адресите на окончателните решения на НОЗК, прилагащи членове 101 и 102 от ДФЕС, следва да разполагат с правото на ефективни правни средства за защита пред съд, за да оспорят тези решения.

Предложението включва също конкретни гаранции за зачитането на основните права. Например, инспекциите на помещения, принадлежащи на предприятия, следва да подлежат на разрешение, издадено от съдебен орган. В няколко разпоредби са включени също гаранции за основните права. Например, глоби, структурни и поведенчески мерки могат да бъдат налагани от НОЗК, само при условие че са „пропорционални“. НОЗК ще могат да извършват инспекции и да отправят искания за информация при условие че те отговарят на критерия за „необходимост“.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Ефективното и ефикасно сътрудничество и обменът на информация между държавите членки изискват сигурна инфраструктура. За доброто си функциониране Европейската мрежа по конкуренция разчита на оперативната съвместимост. В настоящата многогодишна финансова рамка (МФР) тези действия са финансирани предимно от програмата ISA²¹² при наличие на ресурси и при спазване на критериите за допустимост и приоритизиране. Разпоредбите, свързани с отражението върху бюджета на предложението за периода след 2020 г., ще бъдат предмет на предложенията на Комисията за следващата МФР и крайния резултат от преговорите за МФР за периода

¹² Решение (ЕС) 2015/2240 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 г. за създаване на програма за решения за оперативна съвместимост и общи рамки за европейските публични администрации, предприятия и гражданите (програма ISA²) като средство за модернизиране на публичния сектор (ОВ L 318, 2015 г., стр. 1).

след 2020 г. Предвижда се ориентировъчна сума от 1 милион евро годишно за поддържане, разработване, хостинг, експлоатиране и подкрепа на централна информационна система (система за Европейската мрежа по конкуренция) в съответствие със съответните стандарти за поверителност и сигурност на данните. Другите административни разходи, направени във връзка с функционирането на Европейската мрежа по конкуренция, като например организирането на срещи, разработването и предоставянето на програми за обучение, издаването на насоки и общи принципи, се оценяват на 500 000 евро годишно.

Що се отнася до персонала, законодателното предложение няма отражение върху бюджета и не изисква допълнителни човешки ресурси. Подробности се съдържат в законодателната финансова обосновка, приложена към настоящото предложение.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

Планове за изпълнение и механизъм за мониторинг, оценка и докладване

Комисията изготви план за изпълнение, който набелязва основните предизвикателства, пред които държавите членки вероятно ще се изправят при приемането и прилагането на директивата, и предлага редица действия за справяне с тях.

Планът за изпълнение включва i) единна точка за контакт с Комисията чрез функционална пощенска кутия, която държавите членки могат да използват за всички въпроси, свързани с предложената директива, и ii) редица действия, които да бъдат предприети от Комисията и държавите членки, за решаването на трите основни предизвикателства по отношение на изпълнението: а) изпълнение в рамките на сроковете; б) предоставяне на обучение и подкрепа за НОЗК и в) осигуряване на адекватна информация за деловите среди.

Комисията ще наблюдава транспонирането и прилагането на директивата, както по време на периода до датата за транспониране, така и след транспонирането.

Последваща оценка на директивата ще се извърши 5 години след датата на транспонирането ѝ.

Обяснителни документи

В предлаганата директива са определени специфични мерки, за да се гарантира, че: 1. НОЗК разполагат с ефективни гаранции за независимост и ресурси и правомощия за правоприлагане и налагане на глоби; 2. същите гаранции и инструменти са в сила, когато НОЗК прилагат националното право, успоредно с членове 101 и 102 от ДФЕС; и 3. НОЗК могат да си предоставят ефективна помощ на взаимна основа за запазване на системата на тясно сътрудничество в рамките на Европейската мрежа по конкуренция. Предлаганата директива поражда редица правни задължения. Поради това нейното ефективно транспониране ще изисква да се извършат специфични и целенасочени изменения на съответните национални правила. Следователно, за да може Комисията да осъществява мониторинг на правилното транспониране, не е достатъчно държавите членки да включат текста на разпоредбите за изпълнение, тъй като може да е необходима обща оценка на произтичащия режим съгласно националното право. Поради тези причини държавите членки следва също така да представят на Комисията обяснителни документи, в които се посочва кои съществуващи или нови разпоредби в националното право целят прилагането на отделните мерки, определени в предложението за директива.

Подробно разяснение на конкретните разпоредби на предложението

Предложението се състои от 10 глави, включващи 34 члена.

Глава I – Предмет, приложно поле и определения

В тази глава се определят обхватът и основните понятия, използвани в предложението. Използваните определения в голяма степен отразяват тези, използвани в Регламент (ЕО) № 1/2003 и Директива 2014/104/ЕС относно вреди, понесени вследствие на нарушения на правилата за конкуренция¹³.

Глава II — Основни права

Предложението ще гарантира, че държавите членки осигуряват подходящи гаранции за упражняване на правомощията, предвидени в настоящото предложение. Тези гаранции ще трябва да съответстват поне на стандартите в Хартата на основните права на Европейския съюз и на общите принципи на правото на Съюза¹⁴. По време на обществената консултация адвокати, предприятия и техни организации ясно изразиха необходимостта НОЗК да разполагат с ефективни правомощия в областта на правоприлагането, които да се балансират от повишени процедурни гаранции.

Глава III — Независимост и ресурси

Тази глава гарантира, че НОЗК могат да се възползват от необходимите гаранции за независимост. По-специално, с нея се въвеждат гаранции, целящи защита на персонала и ръководството на НОЗК от външно влияние при прилагането на правилата за конкуренция на ЕС като: i) се осигуряват условия те да могат да изпълняват своите задължения и да упражняват своите правомощия независимо от политическа и друга външна намеса; ii) изрично се изключват инструкции от което и да е правителство или друг публичен или частен субект; iii) се гарантира, че те се въздържат от всяко действие, което е несъвместимо с изпълнението на техните задължения и упражняването на правомощията им; iv) се забранява освобождаването от длъжност на техен ръководен персонал на основания, свързани с вземането на решения в конкретни случаи; v) се гарантира, че те имат правомощия да определят своите приоритети в отделни случаи, включително правомощието да отхвърлят жалби поради съображения, свързани с приоритетите. По отношение на този последен аспект предложението не засяга правомощията на държавите членки да определят общи цели на политиката. По време на обществената консултация повечето от заинтересованите страни подкрепиха действия, обхващащи всички тези аспекти. По-специално, предприятията съобщиха, че неспособността на НОЗК да определят приоритетите си в пълен размер им пречи да се фокусират върху нарушенията, които причиняват най-много вреди за конкуренцията.

¹³ ОВ L 349, 5.12.2014 г., стр. 1.

¹⁴ В съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз „*изискванията, произтичащи от защитата на основните права в правния ред [на ЕС], са задължителни и за държавите членки, когато те прилагат нормите на правото [на ЕС]*“, Решение по дело *Karlsson и др.*, С-292/97, ECLI: EU:C:2000:202, точка 37. Вж. също Решение по дело *Eturas*, С-74/14, ECLI:EU:C:2016:42, точка 38, в което Съдът на Европейския съюз припомня, че презумпцията за невиновност е общ принцип на правото на Съюза, залегнал понастоящем в член 48, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз (вж. в този смисъл Решение *E.ON Energie срещу Комисия*, С-89/11 Р, ECLI: EU:C:2012:738, точка 72), който държавите членки са длъжни да спазват, когато прилагат конкурентното право на ЕС; вж. също в този смисъл Решение по дело *VEBIC*, С 439/08, ECLI: EU:C:2010:739, точка 63.

Освен това с тази глава се въвежда изрично изискване за държавите членки да гарантират, че НОЗК разполагат с необходимите човешки, финансови и технически ресурси, които са необходими за изпълнение на техните основни задачи по силата на членове 101 и 102 от ДФЕС. Съответната разпоредба позволява на държавите членки да се справят с колебанията в икономиката, без да се излага на риск ефикасността на НОЗК.

Глава IV — Правомощия

Правомощията и процедурите за разследване и вземане на решения са основните работни инструменти на органите за защита на конкуренцията. Засега обаче в Европа се наблюдава голямо разнообразие от правомощия, като много НОЗК не разполагат с всички правомощия, от които се нуждаят. Обхватът на правомощията за разследване и вземане на решения на НОЗК варира значително, което може да окаже значително влияние върху тяхната ефективност.

За да се предотврати това, в предложението се предвиждат основните минимални ефективни правомощия за разследване (правомощието да се инспектират стопанските и нестопанските помещения, да се отправят искания за информация) и за вземане на решения (правомощието да се приемат решения за забрана, включително правомощието за налагане на структурни и поведенчески мерки, решеният за поемане на ангажменти и временни мерки). Предприемането на действия, за да се гарантира, че НОЗК разполагат с такива ефективни инструменти, получи широка подкрепа по време на обществената консултация. Например, заинтересованите страни, по-специално предприятията, изтъкнаха, че липсата на правомощия на НОЗК за налагане на структурни мерки е особено проблематично за дружествата, претърпели вреди от антиконкурентното поведение на нарушителя.

Предложението също така ще гарантира обвързващия характер на тези инструменти като предвижда ефективни санкции при неспазване. За да постигнат целта си, те ще се изчисляват пропорционално на общия оборот на съответното предприятие, но държавите членки ще имат възможността да избират начина, по който да прилагат санкциите (напр. не са определени конкретни проценти за размера на глобата).

Глава V — Глоби и периодични имуществени санкции

Способността на органите за защита на конкуренцията да налагат глоби на дружествата, които нарушават законодателството в областта на конкуренцията, е основен инструмент за правоприлагане. Целта на глобите е да санкционират дружества, които са нарушили правилата за конкуренция, и да възпрат тях и други дружества от участие във или от продължаване на незаконно поведение. През 2009 г. Съдът на Европейския съюз постанови, че „ефективността на санкциите, налагани от НОЗК и Комисията, е условие за последователното прилагане на правилата на ЕС в областта на конкуренцията“¹⁵. Съществуват обаче редица въпроси, които засягат равнището на прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС и означават, че на дружествата могат да бъдат налагани много ниски глоби или изобщо да не им бъдат налагани глоби в зависимост от

¹⁵ Решение по дело *Inspecteur van de Belastingdienst срещу X BV*, C-429/07, ECLI: EU:C:2009:359, точки 36—39.

това кой орган действа, което подкопава възпиращия ефект и равнопоставените условия на конкуренция.

На първо място естеството на глобите, налагани от НОЗК за нарушение на правилата на ЕС в областта на конкуренцията, е различно в отделните държави членки. Глоби могат да бъдат наложени при административни производства (наложени от НОЗК), при ненаказателни съдебни производства (наложени от съдилища) или при наказателноправни или квазинаказателноправни производства (наложени главно от съдилища или, в някои случаи, от НОЗК, но по квазинаказателноправни (за неправомерно поведение) процедури). В повечето държави членки глобите са административни. Глоби като гражданскоправни санкции¹⁶ се налагат в три държави членки. В пет държави членки глоби се налагат в (квази) наказателноправни производства. В повечето държави членки, в които глоби се налагат преди всичко в (квази) наказателноправни производства, правото на ЕС в областта на конкуренцията не се прилага в достатъчна степен, или, дори ако се прилага, през периода 2004—2013 г. санкции рядко са налагани. Повечето от заинтересованите страни изтъкнаха по време на обществената консултация, че наказателните системи не са много подходящи за ефективното прилагане на правилата за конкуренция на ЕС. За справяне с тези проблеми, свързани с по-слабото прилагане и като същевременно се запазва гъвкавостта за държавите членки, предложението ще гарантира, че в държавите членки, в които административните НОЗК понастоящем не могат да приемат решения за налагане на глоби, директно трябва да им бъдат предоставени такива правомощия или държавите членки трябва да гарантират, че подобни решения могат да се вземат от съда в ненаказателни съдебни производства. Така необходимостта от промени ще се сведе до минимум:

Второ, съществуват различия в методиките за изчисляване на глобите, които могат да окажат значително въздействие върху равнището на глобите, налагани от НОЗК. Тези разлики се отнасят главно до: 1. максималния размер на глобата, която може да бъде наложена (законния максимум) и 2. параметрите за изчисляване на глобата. Тези различия обясняват отчасти как понастоящем глобите могат да варират до 25 пъти в зависимост от това кой орган действа. За едно и също нарушение могат да бъдат налагани много ниски глоби, което означава, че в Европа съществуват сериозни различия по отношение на възпиращото действие на глобите. Този въпрос бе повдигнат по време на публичната консултация. Наложеният глоби може да не отразяват щетите, нанесени на конкуренцията от антиконкурентното поведение. За да се гарантира, че НОЗК могат да определят възпиращи глоби въз основа на общ набор от основни показатели, 1) следва да се предвиди общ законен максимум от поне 10 % от световния оборот и 2) при определянето на размера на глобата НОЗК следва да вземат предвид основните фактори на тежестта и продължителността на нарушението.

Третият аспект се отнася до ограниченията относно това кой може да носи отговорност за плащането на глобата. Понятието „предприятие“ в правото на ЕС в областта на конкуренцията е установено от съдебната практика на Съда на Европейския съюз. То означава, че различни правни субекти, принадлежащи към едно „предприятие“, могат

¹⁶ Терминът „граждански глоби“ се използва за обозначаване на глоби, наложени от съд в рамките на ненаказателни съдебни производства.

да бъдат солидарно отговорни за всякакви глоби, наложени на това „предприятие“¹⁷. Така се изпраща ясен сигнал на цялата корпоративна група, че липсата на добро корпоративно управление и неспазването на законодателството в областта на конкуренцията няма да останат ненаказани. Освен това по този начин глобата отразява общото състояние на корпоративната група, а не само това на дъщерното дружество, което ѝ придава по-голяма значимост и по-силно възпиращ характер. Въпреки това някои НОЗК не могат понастоящем да подведат под отговорност дружествата майки за нарушенията, извършени от дъщерни дружества под техен контрол. Освен това някои НОЗК не могат да подведат под отговорност правоприемниците и икономическите приемници на нарушителя за глоби или съществува несигурност в това отношение, въпреки отдавна установената съдебна практика на Съда на Европейския съюз. Това означава, че дружествата могат да избегнат глобите просто чрез сливане с други дружества или чрез корпоративно реструктуриране. За да се предотврати това, в предложението се предвижда понятието за предприятие да се прилага за целите на налагането на глоби на дружествата майки и на правоприемниците и икономическите приемници на предприятия.

Глава VI — Освобождение от глоби или намаляване на техния размер

Ще се смята, че дружествата вече са напуснали тайните картели, в които са участвали, само ако имат достатъчно правна сигурност относно това дали ще се ползват от освобождение от глоби. Тази глава има за цел да се увеличава правната сигурност за дружествата, които желаят да подадат заявление за освобождение от глоби или намаляване на техния размер, и така да се запазят техните стимули да сътрудничат на Комисията и НОЗК чрез намаляване на съществуващите различия между програмите за освобождение от глоби или намаляване на техния размер, приложими в държавите членки. За да се постигне това, предложението транспонира основните принципи на модела на Европейската мрежа по конкуренция за програма за освобождение от глоби или намаляване на техния размер в законодателството и по този начин гарантира, че всички НОЗК могат да предоставят освобождение от глоби или намаляване на техния размер и да приемат опростени заявления при същите условия. По време на обществената консултация 61 % от заинтересованите страни изразиха становище, че неприлагането на модела на Европейската мрежа по конкуренция за програма за освобождение от глоби или намаляване на техния размер от страна на държавите членки представлява проблем.

Освен това с тази глава се гарантира, че кандидатите ще разполагат с пет работни дни да подадат опростени заявления и се пояснява, че те не следва да подлежат на паралелни ресурсоемки искания от страна на НОЗК, докато Комисията разследва случая. В нея се пояснява също така, че след като Комисията реши да не предприеме действия по определен случай, лицата, подали опростени заявления, следва да имат възможност да подават пълни заявления за освобождение от глоби или намаляване на техния размер до съответните НОЗК.

И накрая, с тази глава се гарантира, че служителите и директорите на дружествата, които подават заявления за освобождение от глоби или намаляване на техния размер, са защитени срещу индивидуални санкции, когато такива съществуват, при условие че

¹⁷ Решение по дело *AkzoNobel NV срещу Комисията*, C-97/08 P, ECLI:EU:C:2009:536. Трябва да се докаже, че дружеството майка упражнява решаващо влияние върху дъщерното си дружество, извършило нарушението.

те сътрудничат с органите. Това е важно, за да се поддържат стимулите за дружествата да подават заявления за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, тъй като за тези техни заявления е необходимо служителите им да сътрудничат изцяло, без да се страхуват от евентуални санкции.

По същия начин лицата, които имат информация за съществуването или функционирането на даден картел или други форми на нарушение на антиitrustовото законодателство, следва да бъдат насърчавани да предоставят тази информация, например чрез създаване на надеждни и поверителни канали за отчитане. За тази цел много НОЗК са въвели или обмислят въвеждането на ефективни средства за защита на лицата, които докладват или разкриват информация за нарушения на правото на ЕС в областта на конкуренцията от репресивни мерки, например от дисциплинарни мерки от страна на техните работодатели. Например, на 16 март 2017 г. Комисията въведе инструмент за анонимно подаване на сигнали за нередности по случаи, свързани с конкуренцията¹⁸. Комисията подчерта значението на защитата на лицата, подаващи сигнали за нередности, и ще разгледа възможността за хоризонтални или допълнителни секторни мерки на равнището на ЕС¹⁹.

Глава VII — Взаимопомощ

С тази глава се въвеждат разпоредби, съгласно които, когато един НОЗК иска от друг НОЗК да предприеме мерки за разследване от негово име, за да събере доказателства, които се намират в друга юрисдикция, длъжностни лица от запитващия НОЗК имат право да присъстват и активно да подпомагат осъществяването на тази проверка. Това ще позволи по-ефикасното и по-ефективно провеждане на такива проверки.

Освен това с тази глава се гарантира, че са налице мерки, които дават възможност на НОЗК да искат и предоставят помощ на взаимна основа за нотифициране на решения и принудителното събиране на глоби, когато дружествата нямат законно присъствие на територията на запитващия НОЗК или не разполагат с достатъчно активи, за да може глобата да бъде приложена на тази територия. С тази взаимопомощ се цели да се сведе до минимум намесата в националното законодателство, като тя ще включва основни гаранции: i) уведомяването и прилагането ще се осъществяват в съответствие със законодателството на запитаната държава членка; ii) решенията за налагане на глоби могат да бъдат изпълнени само след като станат окончателни и вече не може да бъдат обжалвани по обичайния ред; iii) давностните срокове ще се уреждат от законодателството на запитващата държава членка; iv) запитаният орган не е длъжен да изпълни решенията за налагане на глоби, ако това е в явно противоречие с обществения ред на тази държава членка; и v) споровете относно законосъобразността на дадена мярка ще попадат в компетентността на запитващата държава членка, докато споровете във връзка с уведомлението или изпълнителните мерки, предприети в запитаната държава членка, ще попадат в компетентността на запитаната държава членка.

Взаимопомощта е основен аспект на настоящото предложение, тъй като тя е от основно значение за тясното сътрудничество в рамките на Европейската мрежа по конкуренция, а следователно и за успеха на децентрализираната система, от която зависи ефективното прилагане на правото на ЕС в областта на конкуренцията. Без ефективна взаимопомощ не може да има равнопоставени условия на конкуренция за дружествата,

¹⁸ <http://ec.europa.eu/competition/cartels/whistleblower/index.html>.

¹⁹ http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=54254.

които развиват дейност в повече от една държава членка, а вследствие на това се възпрепятства доброто функциониране на вътрешния пазар.

Глава VIII — Давностни срокове

Тази глава гарантира, че ако има производства в ход пред НОЗК или Комисията, давностните срокове, приложими за другите НОЗК, които може да започнат производство по отношение на същото споразумение, решение на сдружение на предприятия или съгласувана практика, се прекъсват за времето на това производство. Това ще гарантира, че системата на паралелни правомощия в рамките на Европейската мрежа по конкуренция работи ефективно и другите НОЗК не са възпрепятствани да предприемат действие впоследствие заради преустановяване по давност на тяхното производство. Държавите членки си запазват свободата да определят продължителността на давностните срокове в своята система или да въведат абсолютни граници при условие, че те не правят практически невъзможно или изключително трудно ефективното привеждане в изпълнение на правото на ЕС в областта на конкуренцията.

Глава IX — Общи разпоредби

С тази глава се гарантира, че административните НОЗК, които най-добре могат да разясняват своите решения, разполагат с правомощия сами да сезират съда и/или да защитават тезата си пред него²⁰. Това ще предотврати дублирането на разходи и усилия, в случай че друг орган осигурява защитата по тези дела.

Тази глава също така предвижда основна гаранция, че информацията, събрана по силата на предложената директива, може да се използва само за целта, за която е придобита, и не може да се използва за налагане на санкции на физически лица.

Накрая, тази глава постановява, че доказателствата са допустими, независимо от носителя, на който се съхранява съответната информация, за да се гарантира, че съответните процедурни правила са доказателство в цифров вид.

²⁰

Съдът на Европейския съюз е постановил, че „член 35 от Регламент (ЕО) № 1/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която не предвижда възможност национален орган по конкуренция да участва като ответник в съдебно производство по обжалване на издаденото от този орган решение“, Решение по дело *VEBIC*, C-439/08 ECLI:EU:C:2010:739, точка 64.

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

за предоставяне на по-големи възможности на органите за защита на конкуренцията на държавите членки, за да бъдат по-ефективни в правоприлагането, и за гарантиране на правилното функциониране на вътрешния пазар

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално членове 103 и 114 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹,

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като имат предвид, че:

- (1) Членове 101 и 102 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) са свързани с обществения ред и следва да се прилагат ефективно в целия Съюз, за да се гарантира, че конкуренцията на вътрешния пазар не се нарушава. Ефективното прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС е необходимо, за да се осигурят по-отворени конкурентни пазари в Европа, на които дружествата се конкурират предимно въз основа на своите качества и без да създават пречки за навлизане на пазара, като им се дава възможност да създават богатство и работни места. То защитава потребителите от стопански практики, чрез които се поддържат изкуствено високи цени на стоките и услугите, и повишава избора им на новаторски стоки и услуги.
- (2) Публичното прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС се извършва от националните органи за защита на конкуренцията (НОЗК) на държавите членки успоредно с Комисията съгласно Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета (²). НОЗК и Комисията заедно образуват мрежа от публични органи, които прилагат правилата за конкуренция на ЕС в тясно сътрудничество (Европейската мрежа по конкуренция).
- (3) Член 3, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1/2003 задължава НОЗК и националните съдилища да прилагат членове 101 и 102 от ДФЕС по отношение на споразумения или практики, които могат да засегнат търговията между

¹ ОВ С [...], [...], стр. [...].

² Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 г. относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 и 82 от Договора (ОВ L 1, 4.1.2003 г., стр. 1).

държавите членки. На практика повечето НОЗК прилагат разпоредбите на националното право в областта на конкуренцията успоредно с членове 101 и 102 от ДФЕС. Следователно настоящата директива, чиято цел е да се гарантира, че НОЗК разполагат с необходимите гаранции за независимост и правомощия за правоприлагане и налагане на глоби, за да бъдат в състояние да прилагат ефективно членове 101 и 102 от ДФЕС, неизбежно ще окаже въздействие върху разпоредбите на националното право в областта на конкуренцията, прилагани успоредно от страна на НОЗК.

- (4) Освен това предоставянето на НОЗК на правомощия да получават цялата информация, свързана с предприятието, предмет на разследването, в цифрова форма, независимо от носителя, на който се съхранява, трябва също да засегне обхвата на правомощията на НОЗК, когато по време на ранните етапи на производството те предприемат съответното действие за разследване също въз основа на разпоредбите на националното право в областта на конкуренцията, които се прилагат успоредно с членове 101 и 102 от ДФЕС. Предоставянето на НОЗК на правомощия за проверки с различен обхват в зависимост от това дали те в крайна сметка ще прилагат единствено разпоредбите на националното право в областта на конкуренцията или също така и разпоредбите на членове 101 и 102 от ДФЕС, ще застраши ефективността на прилагането на правото в областта на конкуренцията в рамките на вътрешния пазар. Поради това приложното поле на директивата следва да обхваща прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС самостоятелно и успоредното им прилагане с националното право в областта на конкуренцията за един и същ случай. Изключение представлява защитата на заявления за освобождаване от глоби и намаляване на техния размер и заявления за постигане на споразумение, които обхващат и националното право в областта на конкуренцията, прилагано самостоятелно.
- (5) Националното законодателство не позволява на много НОЗК да разполагат с необходимите гаранции за независимост и правомощия за правоприлагане и налагане на глоби, за да могат да прилагат ефективно тези правила. Това подкопава способността им ефективно да прилагат членове 101 и 102 от ДФЕС и разпоредбите на националното право в областта на конкуренцията успоредно с разпоредбите на членове 101 и 102 от ДФЕС, ако е целесъобразно. Така например съгласно националното право много НОЗК не разполагат с ефективни инструменти за намиране на доказателства за нарушения на членове 101 и 102 от ДФЕС, за налагане на глоби на дружествата, които нарушават закона, или не разполагат с необходимите ресурси за ефективното прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС. Това може да им попречи да предприемат каквито и да било действия или води до ограничаване на техните действия по правоприлагане. Липсата на оперативни инструменти и гаранции на много НОЗК за ефективно прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС означава, че предприятията, участващи в антиконкурентни практики, могат да получат много различни резултати от производствата си в зависимост от държавата членка, в която извършват дейност: те може изобщо да не бъдат предмет на принудително изпълнение по член 101 или 102 от ДФЕС или правоприлагането да бъде неефективно. Например, в някои държави членки предприятията могат да избегнат отговорността за плащането на глоби просто като се реструктурират. Различията в прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС и разпоредбите на националното право в областта на конкуренцията, прилагани успоредно с разпоредбите на членове 101 и 102 от ДФЕС, водят до пропуснати възможности да се премахнат пречките за навлизане на пазара и за създаване на по-отворени

конкурентни пазари в рамките на Европейския съюз, където предприятията се конкурират въз основа на своите качества. Най-засегнати са предприятията и потребителите в онези държави членки, в които НОЗК не разполагат с достатъчно средства, за да бъдат ефективни в правоприлагането. Предприятията не могат да се конкурират въз основа на качествата си, когато са налице безопасни убежища за антиконкурентни практики, например, поради факта, че не могат да бъдат събрани доказателства за антиконкурентни практики или защото предприятията могат да избегнат отговорност за плащане на глоби. Това е фактор, който ги възпира да навлязат на тези пазари и да упражняват там правата си на установяване и предоставяне на стоки и услуги. Потребители, намиращи се в държавите членки с по-слабо правоприлагане пропускат ползите от ефективното прилагане на правилата в областта на конкуренцията. Така различията в прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС и разпоредбите на националното право в областта на конкуренцията, прилагани успоредно с разпоредбите на членове 101 и 102 от ДФЕС, в Европа, водят до нарушаване на конкуренцията на единния пазар и подкопават правилното му функциониране.

- (6) Пропуските и ограниченията в инструментите и гаранциите на НОЗК застрашават системата на паралелни правомощия за прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС, която е замислена като едно съгласувано цяло, основано на тясно сътрудничество в рамките на Европейската мрежа по конкуренция. Тази система зависи от органи, които са в състояние да разчитат един на друг за прилагането на мерки за установяване на факти от името на другата страна. Въпреки това тя не функционира добре, когато все още има НОЗК, които не разполагат с подходящи инструменти за установяване на факти. В други ключови аспекти НОЗК не могат да си предоставят помощ на взаимна основа. Например в мнозинството от държавите членки предприятията, осъществяващи трансгранична дейност, са в състояние да избегнат плащането на глоби просто като не поддържат законно присъствие в някои от териториите на държавите членки, в които извършват дейност. Това намалява стимулите за спазване на членове 101 и 102 от ДФЕС. Произтичащото от това неефективно правоприлагане води до нарушаване на конкуренцията за спазващите закона предприятия и подкопава доверието на потребителите във вътрешния пазар, по-специално в цифровата среда.
- (7) С цел да се гарантира истинско общо пространство на правоприлагане в областта на конкуренцията в Европа, което осигурява по-равнопоставени условия за предприятията, осъществяващи дейност на вътрешния пазар, и намалява неравните условия за потребителите, е необходимо да се въведат минимални гаранции за независимост и ресурси и основни правомощия за правоприлагане и за налагане на глоби при прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС и разпоредбите на националното право в областта на конкуренцията, прилагани успоредно с разпоредбите на членове 101 и 102 от ДФЕС, така че НОЗК да могат да бъдат напълно ефективни.
- (8) Целесъобразно е настоящата директива да се основава на двойното правно основание на членове 103 и 114 от ДФЕС. Това е необходимо поради факта, че настоящата директива обхваща не само прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС и прилагането на разпоредбите на националното право в областта на конкуренцията успоредно с разпоредбите на посочените членове, но също така и недостатъците и ограниченията на инструментите и гаранциите на НОЗК за

прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС, които имат отрицателно въздействие върху конкуренцията и правилното функциониране на вътрешния пазар.

- (9) Въвеждането на минимални гаранции, за да се гарантира, че НОЗК прилагат членове 101 и 102 от ДФЕС ефективно, не засяга възможността на държавите членки да поддържат или да въведат по-засилени гаранции за независимост и ресурси за НОЗК и по-подробни правила относно правомощията на тези органи за правоприлагане и налагане на глоби. По-специално държавите членки могат да предоставят на НОЗК допълнителни правомощия извън предвидените в настоящата директива с цел допълнително увеличаване на тяхната ефективност.
- (10) В областта на условията за предоставяне на освобождаване от глоби или намаляване на техния размер за тайни картели обаче са необходими подробни правила. Ще се смята, че дружествата вече са напуснали тайните картели, в които са участвали, само ако имат достатъчно правна сигурност относно това дали ще се ползват от освобождаване от глоби. Значителните различия между програмите за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, приложими в държавите членки, водят до правна несигурност за потенциалните кандидати за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, които могат да отслабят стимулите им да се ползват от освобождаване или намаляване. Ако държавите членки можеха да въведат или прилагат по-малко или повече ограничителни правила за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер в областта, обхваната от настоящата директива, това не само би било в противоречие с целта да се запазят стимулите за заявителите, с цел възможно най-ефективно правоприлагане в областта на конкуренцията в Съюза, но също така би застрашило еднаквите условия на конкуренция за предприятията, осъществяващи дейност на вътрешния пазар. Това не пречи на държавите членки да прилагат програми за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, които освен тайните картели обхващат и други нарушения на членове 101 и 102 от ДФЕС, както и съответните национални разпоредби.
- (11) Настоящата директива не се прилага спрямо националните законодателства, доколкото в тях се предвижда налагането на наказателни санкции на физически лица, с изключение на правилата, уреждащи взаимодействието между програмите за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер и налагането на санкции на физически лица.
- (12) Упражняването на правомощията, предоставени на НОЗК, следва да бъде предмет на подходящи гаранции, които най-малкото отговарят на стандартите на общите принципи на правото на ЕС и Хартата на основните права на Европейския съюз. Тези гаранции включват правото на добра администрация, зачитането на правото на защита на предприятията, съществен елемент от което е правото на изслушване. По-специално, НОЗК следва да информират страните, предмет на разследването, за предварителните възражения, повдигнати срещу тях съгласно член 101 или член 102 от ДФЕС, преди да вземат решение, което засяга неблагоприятно техните интереси, и тези страни следва да имат възможност ефективно да изложат становищата си по тези възражения преди вземането на такова решение. Страните, които са били уведомени за предварителните възражения относно предполагаемо нарушение на член 101 или член 102 от ДФЕС, следва да имат право на достъп до съответната преписка на НОЗК, за да бъдат в състояние да упражнят ефективно правото си на защита. Това се извършва при съблюдаване на законните интереси на предприятията за защита на техните търговски тайни и не обхваща поверителната информация и

вътрешните документи на НОЗК и Комисията и кореспонденцията между тях. Освен това при прилагането на член 101 или член 102 от ДФЕС адресатите на окончателните решения на НОЗК следва да имат право на ефективни правни средства за защита пред съд в съответствие с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз. Такива окончателни решения на НОЗК следва да бъдат мотивирани, така че да позволяват на адресатите на тези решения да установят причините за решението и да упражнят правото си на ефективни правни средства за защита. При планирането на тези гаранции следва да се постигне баланс между зачитането на основните права на предприятията и задължението да се гарантира, че членове 101 и 102 от ДФЕС се прилагат ефективно.

- (13) Предоставянето на правомощия на НОЗК да прилагат членове 101 и 102 от ДФЕС обективно и в общия интерес на ефективното прилагане на европейските правила в областта на конкуренцията представлява съществен елемент от осигуряването на ефективно и еднакво прилагане на тези правила.
- (14) Независимостта на НОЗК следва да се засили с цел гарантиране на ефективно и еднакво прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС. За целта следва да се въведе изрична разпоредба в националното законодателство, за да се гарантира, че при прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС НОЗК са защитени срещу външна намеса или политически натиск, които могат да застрашат независимата им оценка на разглежданите от тях случаи. За тази цел следва предварително да се установят правила относно основанията за освобождаване от длъжност на членовете на органа за вземане на решения на НОЗК, за да се премахнат всякакви основателни съмнения относно обективността на този орган и неговата неподатливост на външни фактори.
- (15) За да се осигури независимостта на НОЗК, техният персонал и членовете на органа за вземане на решения следва да действат добросъвестно и да се въздържат от всякакви действия, които са несъвместими с изпълнението на функциите им. За да не се допусне независимата оценка на служителите или членовете на органа за вземане на решения да бъде застрашена, е необходимо по време на работата или мандата им и за разумен период след това те да се въздържат от всякакви несъвместими функции, независимо дали те получават за тях възнаграждение или не. Освен това по време на работата им и на техния мандат те не следва да имат интереси в предприятия или организации, които имат отношения с НОЗК, доколкото това би могло да компрометира тяхната независимост. Служителите и членовете на органа за вземане на решения следва да декларират всички интереси или активи, които могат да създадат конфликт на интереси при изпълнението на техните задължения. От тях следва да се изисква да информират органа за вземане на решение, останалите негови членове или — за НОЗК, в които едно единствено лице е оправомощено да взема решения — техния орган по назначаването, ако, при изпълнението на техните задължения им се възложи да се произнесат по въпрос, който ги засяга, което би могло да накърни тяхната обективност.
- (16) Независимостта на НОЗК не възпрепятства нито съдебния контрол, нито парламентарния надзор в съответствие със законодателството на държавите членки. Изискванията по отношение на отчетността също допринасят за гарантиране на надеждността и легитимността на действията на НОЗК. Пропорционалните изисквания по отношение на отчетността включват публикуването от НОЗК на периодични доклади за тяхната дейност до

правителствен или парламентарен орган. НОЗК могат също така да бъдат обект на контрол или наблюдение на финансовите им разходи, стига това да не засяга тяхната независимост.

- (17) НОЗК следва да могат да приоритизират производствата си за изпълнение на членове 101 и 102 от ДФЕС, за да използват ефективно ресурсите си и да насочат усилията си към превенцията и прекратяването на антиконкурентни практики, които нарушават конкуренцията на вътрешния пазар. За тази цел те следва да могат да отхвърлят жалби на основание, че те не са приоритет. Това следва да се извършва, без да се засягат правомощията на НОЗК да отхвърлят жалби по други причини, като например липса на компетентност, или да решат, че няма основания за предприемане на действия от тяхна страна. Правомощията на НОЗК да приоритизират изпълнителните си производства не засягат правото на правителството на дадена държава членка да издава общи насоки относно политиката или приоритетите за националните органи за защита на конкуренцията, които не са свързани със специфично производство за изпълнение на членове 101 и 102 от ДФЕС.
- (18) НОЗК следва да разполагат с необходимите ресурси като персонал, експертен опит, финансови средства и технически съоръжения, за да гарантират, че могат ефективно да изпълняват задачите си при прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС. В случай че съгласно националното право техните задължения и правомощия са разширени, ресурсите, необходими за изпълнение на тези задачи, следва да бъдат съобразени с това.
- (19) НОЗК изискват минимален набор от общи правомощия за разследване и вземане на решения, за да могат ефективно да изпълняват членове 101 и 102 от ДФЕС.
- (20) На НОЗК следва да бъдат предоставени ефективни правомощия за разследване, за да разкриват всички споразумения, решения или съгласувани практики, забранени с член 101 от ДФЕС, или всички злоупотреби с господстващо положение, забранени с член 102 от ДФЕС, на всеки стадий от производствата пред тях.
- (21) Разследващите правомощия на националните административни органи за защита на конкуренцията трябва да бъдат достатъчни, за да отговорят на предизвикателствата, свързани с правоприлагането в цифровата среда, и следва да дават възможност на националните органи за защита на конкуренцията да получат цялата информация в цифров вид, включително обстойни данни, свързани с предприятието или сдружението от предприятия, което е предмет на действия по разследване, независимо от носителя, на който тя се съхранява, като преносими компютри, мобилни телефони и други мобилни устройства.
- (22) Националните административни органи за защита на конкуренцията следва да бъдат оправомощени да инспектират помещенията на предприятията и на сдруженията на предприятия, които са предмет на производства за прилагане на разпоредбите на членове 101 и 102 от ДФЕС, както и на други участници на пазара, които може да разполагат с информация от значение за тези производства. Националните административни органи за защита на конкуренцията следва да може да извършват такива проверки поне когато съществуват разумни основания за съмнение за нарушение на член 101 или член 102 от ДФЕС.

- (23) За да бъдат националните административни органи за защита на конкуренцията ефективни, правомощието им да извършват проверки следва да им даде възможност да получат достъп до информация, която е достъпна за предприятието или сдружението на предприятията или лицето, предмет на проверка, и която е свързана с предприятието, предмет на разследването.
- (24) За да се сведе до минимум ненужното забавяне на проверките, националните административни органи за защита на конкуренцията следва да имат правомощието да продължат да извършват търсене на копия или извлечения от счетоводните книги и документи, свързани със стопанската дейност на предприятието или сдружението на предприятията, предмет на проверка, в помещенията на органа или на друго определено място.
- (25) Опитът показва, че документи, свързани със стопанската дейност, може да се съхраняват в домовете на директорите или на други лица, работещи за предприятието, по-специално предвид на увеличеното използване на по-гъвкави работни договорености. За да се създадат условия за ефективност на проверките, националните административни органи за защита на конкуренцията следва да имат правомощието да влизат във всяко помещение, включително и частни домове, когато съществува основателно подозрение, че там се съхраняват документи, свързани със стопанската дейност, които могат да бъдат от значение за доказването на тежко нарушение на член 101 или член 102 от ДФЕС. Това правомощие се упражнява с предварителното разрешение на съдебен орган. Това не пречи на държавите членки в случаи на изключителна спешност да възлагат задачите на национален съдебен орган на национален административен орган за защита на конкуренцията, който действа като правораздавателен орган.
- (26) НОЗК следва да имат ефективни правомощия да изискват да им бъде предоставена информацията, необходима за разкриване на споразумения, решения или съгласувани практики, забранени с член 101 от ДФЕС, или на всякакви злоупотреби, забранени с член 102 от ДФЕС. Те следва да включват правото да изискват информация, независимо от това къде се съхранява тя, при положение че е достъпна за адресата на искането за информация. Опитът показва, че предоставената на доброволен принцип информация от трети страни, като например от конкурентите, клиентите и потребителите на пазара, също може да бъде ценен източник на информация за информирано и стриктно правоприлагане и НОЗК следва да насърчават това.
- (27) НОЗК следва да разполагат с ефективни средства за възстановяване на конкуренцията на пазара чрез налагане на съразмерни структурни и поведенчески мерки.
- (28) Когато в хода на производство, което може да доведе до забрана на споразумение или практика, предприятията или сдруженията на предприятията предлагат на НОЗК ангажименти, които отговарят на опасенията им, тези органи следва да бъдат в състояние да приемат решения, с които тези ангажименти стават обвързващи и подлежащи на принудително изпълнение за засегнатите предприятия. Такива решения за поемане на ангажименти следва да установят, че вече не съществуват основания за действие от страна на НОЗК, без да се прави заключение за това дали е налице нарушение на член 101 или член 102 от ДФЕС. Решенията за поемане на ангажименти не оказват влияние на правомощията на органите за защита на конкуренцията и съдилищата на

държавите членки за извършване на такова установяване на нарушение и вземане на решение по случая.

- (29) За да се гарантира ефективно и еднакво прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС, националните административни органи за защита на конкуренцията следва да имат правомощията да налагат ефективни, пропорционални и възпиращи глоби на предприятия и сдружения на предприятия за нарушения на член 101 или член 102 от ДФЕС или пряко в рамките на собствени административни производства, или като се обърнат към съд за налагане на глоби в рамките на ненаказателни съдебни производства. При това не се засягат разпоредбите на националните законодателства на държавите членки, които предвиждат налагането на санкции от съдилища в рамките на наказателни производства за нарушение на членове 101 и 102 от ДФЕС.
- (30) С цел да се гарантира, че предприятията и сдруженията на предприятия спазват правомощията за разследване и вземане на решения на НОЗК, националните административни органи за защита на конкуренцията трябва да могат да налагат ефективни глоби при неспазване, както и периодични имуществени санкции за налагане на спазването на тези правомощия или пряко в рамките на свои собствени административни производства, или като се обърнат към съд за налагане на глоби в рамките на ненаказателни съдебни производства. При това не се засягат разпоредбите на националните законодателства на държавите членки, които предвиждат налагането на такива глоби от съдилища в рамките на наказателни съдебни производства. Освен това настоящата директива няма отражение нито върху националните правила за стандарта на доказване, нито върху задълженията на НОЗК да установяват фактите по съответния случай, при условие че тези правила и задължения са съвместими с общите принципи на правото на Съюза. Глобите и периодичните имуществени санкции следва да се определят пропорционално на общия оборот на съответните предприятия и сдружения на предприятия.
- (31) С цел гарантиране на ефективно и еднакво прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС понятието за предприятие, което се съдържа в членове 101 и 102 от ДФЕС, следва да се прилага в съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз като обозначаващо една икономическа единица, дори ако то е съставено от няколко физически или юридически лица. Поради това НОЗК следва да могат да прилагат понятието за предприятие при подвеждането под отговорност на дадено дружество майка и да му налагат глоби за поведението на едно от неговите дъщерни дружества, в случаите когато това дружество майка и негово дъщерно дружество са част от една и съща стопанска единица. С цел да се предотврати бягството от отговорност на предприятията за плащане на глоби за нарушения на членове 101 и 102 от ДФЕС чрез правни или организационни промени, НОЗК следва да могат да подвеждат под отговорност правоприемниците и икономическите приемници на предприятието и да им налагат глоби за нарушение на членове 101 и 102 от ДФЕС в съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз.
- (32) С цел да се гарантира, че глобите, наложени за нарушения на членове 101 и 102 от ДФЕС, отразяват икономическата значимост на нарушението, НОЗК следва да вземат предвид тежестта на нарушението. НОЗК следва също да могат да определят глоби, които са съразмерни на продължителността на нарушението. Тези фактори следва да бъдат оценени в съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз. По-специално, що се отнася до оценката на тежестта

на дадено нарушение, Съдът на Европейския съюз е установил, че трябва да се вземат под внимание обстоятелствата в конкретния случай, контекстът, в който е извършено нарушението, и възпиращото действие на глобите. Факторите, които могат да са част от тази оценка, са оборотът на стоките и услугите, предмет на нарушението, както и размерът и икономическата мощ на предприятието, тъй като те отразяват влиянието, което то може да окаже върху пазара. Освен това наличието на повтарящи се нарушения от един и същ извършител свидетелства за склонността му да извършва такива нарушения и поради това е важен признак за сериозността на разглежданото поведение и съответно на необходимостта да се повиши равнището на санкцията за постигане на ефективен възпиращ ефект. При определянето на размера на глобата, която трябва да бъде наложена, НОЗК следва да вземат предвид стойността на продажбите на стоките и услугите на предприятието, с които нарушението е свързано пряко или косвено. Аналогично, НОЗК следва да имат право да увеличат размера на глобата, която трябва да бъде наложена на предприятие или сдружение на предприятия, което продължава да извършва същото или извърши подобно нарушение, след като е взето решение от страна на Комисията или национален орган за защита на конкуренцията, констатиращо, че същото това предприятие или сдружение на предприятия е нарушило членове 101 или 102 от ДФЕС.

- (33) Опитът показва, че сдруженията на предприятия редовно играят роля в нарушенията на конкуренцията и НОЗК следва да са в състояние ефективно да глобяват тези сдружения. При оценката на тежестта на нарушението с цел определяне на размера на глобата в рамките на производство, образувано срещу сдружения на предприятия, когато нарушението е свързано с дейностите на неговите членове, следва да се вземе предвид сборът от продажбите, реализирани от предприятията, които са членове на сдружението, с чиито стоки и услуги нарушението е свързано пряко или косвено. За да се гарантира действително събиране на глобите, наложени на сдружения на предприятия за извършените от тях нарушения, е необходимо да се определят условията, при които НОЗК могат да изискат плащане на глобата от членовете на сдружението, когато сдружението е неплатежоспособно. За тази цел НОЗК следва да вземат предвид относителния размер на предприятията, които са част от сдружението, и по-специално положението на малките и средните предприятия. Плащането на глобата от един или няколко членове на сдружението не засяга правилата на националното законодателство, които предвиждат събиране на сумата от други членове на сдружението.
- (34) Възпиращият ефект на глобите се различава значително в Европа, а в някои държави членки максималният размер на глобата, която може да бъде определена, е много нисък. За да се гарантира, че НОЗК могат да определят възпиращи глоби, максималният размер на глобата следва да се определи на равнище, не по-малко от 10 % от общия световен оборот на съответното предприятие. Това не следва да възпрепятства държавите членки да поддържат или въвеждат по-високи равнища на максимален размер на глобата.
- (35) Програмите за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер са ключов инструмент за разкриването на тайни картели и по този начин допринасят за ефективното преследване и налагането на санкции за най-сериозните нарушения на правото в областта на конкуренцията. Понастоящем обаче съществуват значителни различия между програмите за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, приложими в държавите членки. Тези

различия водят до правна несигурност за предприятията нарушители относно условията, при които те могат да подадат заявление за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, както и относно статуса им в рамките на съответната програма(и) за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер. Тази несигурност може да отслаби стимулите за потенциалните заявителите за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер да подават заявления с тази цел. Това на свой ред може да доведе до по-малко ефективно прилагане на правилата в областта на конкуренцията в Съюза, тъй като се разкриват по-малко тайни картели.

- (36) Различията между програмите за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер на равнището на държавите членки също така застрашават еднаквите условия на конкуренция за предприятията, осъществяващи дейност на вътрешния пазар. Поради това е целесъобразно да се повиши правната сигурност, като се намалят тези различия.
- (37) НОЗК следва да предоставят освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, ако са изпълнени определени условия. Предприятията следва да се счита, че са предоставили на националния орган за защита на конкуренцията доказателства по отношение на таен картел, които дават възможност за установяване на нарушение на член 101 от ДФЕС, ако националният орган по конкуренцията не е разполагал с доказателства за констатирането на нарушение на член 101 от ДФЕС във връзка със същия картел към момента на подаването на такива доказателства от предприятието.
- (38) Заявителите следва да имат възможността да подават заявления за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер в писмена форма или, по целесъобразност, чрез други средства, които не водят до създаването на документи, информация или други материали в притежание, под разпореждане или контрол на заявителя. За тази цел НОЗК следва да разполагат със система, която им позволява да приемат заявления за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер в устна форма или чрез други средства, включително в цифров вид.
- (39) Заявителите, които са подали заявление за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер до Европейската комисия във връзка с предполагаем таен картел, следва да могат да подават обобщени заявления във връзка със същия картел до НОЗК, които те считат за подходящи. НОЗК следва да приемат обобщени заявления, които съдържат минимален набор от информация във връзка с предполагаемия картел и да не изискват допълнителна информация над този определен минимум, преди да предприемат действия по случая. Въпреки това заявителите носят отговорност да уведомят НОЗК, към които са подали обобщени заявления, ако обхватът на заявлението им за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер се промени. НОЗК следва да предоставят на заявителите потвърждение с датата и часа на получаване и да уведомят заявителя за това дали вече е постъпило предишно обобщено заявление за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер във връзка със същия картел. След като Комисията реши да не предприеме цялостни или частични действия по случая, заявителите следва да имат възможност да подадат пълно заявление за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер до НОЗК, до които са подали обобщени заявления.

- (40) Правната несигурност относно това дали служителите на предприятията са защитени от индивидуални санкции може да попречи на потенциалните заявители да подадат заявление за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер. Поради това настоящи и бивши служители и директори на предприятията, които подават заявление за освобождаване от глоби пред органите за защита на конкуренцията, следва да бъдат защитени от всякакви санкции, наложени от публични органи за участието им в тайния картел, предмет на заявлението. Тази защита следва да е обвързана с активното сътрудничество на съответните НОЗК и с това завлението за освобождаване от глоби да предхожда наказателното производство.
- (41) При системата на паралелни правомощия за прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС е необходимо тясно сътрудничество между НОЗК. По-специално, когато НОЗК извършва проверка от името на друг НОЗК в съответствие с член 22, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета, следва да се даде възможност за присъствие и помощ на длъжностни лица от запитващия орган с цел повишаване на ефективността на тези проверки чрез предоставяне на допълнителни ресурси, знания и технически експертен опит.
- (42) По подобен начин следва да бъдат въведени мерки, които дават възможност на НОЗК да искат помощ на взаимна основа за уведомяването за предварителни възражения и решения и за прилагането на решения за налагане на глоби или периодични имуществени санкции, ако съответното предприятие няма законно присъствие на тяхна територия. Това ще гарантира ефективното прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС и ще допринесе за правилното функциониране на вътрешния пазар.
- (43) За да се гарантира ефективното прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС от страна на НОЗК, е необходимо да се предвидят работещи правила относно спирането на давностните срокове. По-специално, при системата на паралелни правомощия националните давностни срокове следва да спират да текат по време на производство пред НОЗК на друга държава членка или пред Комисията. Това не възпрепятства държавите членки да поддържат или въвеждат абсолютни давностни срокове, при условие че продължителността на тези абсолютни срокове не прави практически невъзможно или изключително трудно ефективното прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС.
- (44) За да се гарантира, че случаите се разглеждат по ефективен и ефикасен начин в рамките на Европейската мрежа по конкуренция, в държавите членки, в които национален административен орган за защита на конкуренцията е компетентен да разследва нарушения на член 101 или член 102 от ДФЕС и национален съдебен орган за защита на конкуренцията е компетентен да приема решения за установяване на нарушения и/или за налагане на глоби, националните административни органи за защита на конкуренцията следва да могат да предявяват иски директно пред националния съдебен орган за защита на конкуренцията. Освен това доколкото националните съдилища действат като съдилища, осъществяващи съдебен контрол в производства срещу решения за изпълнение на НОЗК, прилагащи членове 101 или 102 от ДФЕС, националните административни органи за защита на конкуренцията следва сами по себе си да имат пълното право да участват като прокурор или ответник в тези производства и да се ползват от същите права като тези публични органи в тези производства.

- (45) Рискът от това да бъдат разкрити самоуличаващи материали извън контекста на разследването, за целите на което са предоставени, може да отслаби стимулите за потенциалните заявители за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер да сътрудничат на органите за защита на конкуренцията. Вследствие на това, независимо от формата, в която са подадени заявленията за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, информацията от такива заявления, получена чрез достъп до преписката, следва да бъде използвана само когато това е необходимо за упражняването на правото на защита в производства пред съдилищата на държавите членки в определени много ограничени случаи, които имат пряко отношение към делото, по което е предоставен достъп. Това не следва да възпрепятства органите за защита на конкуренцията да публикуват решенията си в съответствие с приложимото право на Съюза или националното право.
- (46) Доказателствата са важен елемент при прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС. НОЗК следва да могат да вземат предвид съответните доказателства, независимо дали са представени в писмена или устна форма или на запис, включително записи под прикритие, направени от юридически или физически лица, при условие че те не са единственият източник на доказателства. С това не се засяга правото на изслушване.
- (47) За подкрепа на тясното сътрудничество в рамките на Европейската мрежа по конкуренция Комисията следва да осигури поддържане, разработване, хостинг, експлоатиране и подкрепа на централна информационна система (Система за Европейската мрежа по конкуренция) в съответствие със съответните стандарти за поверителност, защита на данните и сигурност на данните. Европейската мрежа по конкуренция разчита на оперативната съвместимост за своето ефективно и ефикасно функциониране. Общият бюджет на Съюза следва да поеме разходите за поддържане, разработване, хостинг, подкрепа на ползвателите и експлоатиране на централната информационна система, както и други административни разходи, направени във връзка с функционирането на Европейската мрежа по конкуренция, и по-специално разходите, свързани с организирането на заседания. До 2020 г. разходите за Европейската мрежа по конкуренция се предвижда да бъдат покрити от програмата за решения за оперативна съвместимост и общи рамки за европейските публични администрации (програма ISA²) при наличие на ресурси и при спазване на критериите за допустимост и приоритизация.
- (48) Тъй като целите на настоящата директива, а именно да гарантира, че НОЗК разполагат с необходимите гаранции за независимост и ресурси, както и с правомощия за правоприлагане и налагане на глоби, за да могат да прилагат ефективно членове 101 и 102 от ДФЕС и националното конкурентно право, паралелно на членове 101 и 102 ДФЕС, и да гарантира ефективното функциониране на вътрешния пазар и на Европейската мрежа за защита на конкуренцията, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки самостоятелно, и тъй като поради изискванията за ефективност и съгласуваност на прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС тези цели могат да бъдат постигнати по-добре от Съюза самостоятелно, и по-специално с оглед на неговия териториален обхват, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тази цел.

- (49) В съответствие със Съвместната политическа декларация от 28 септември 2011 г. на държавите членки и Комисията относно обяснителните документи³, държавите членки са поели ангажимент в обосновани случаи да прилагат към уведомлението за своите мерки за транспониране един или повече документи, обясняващи връзката между елементите на дадена директива и съответстващите им части от националните инструменти за транспониране. По отношение на настоящата директива законодателят счита, че предоставянето на тези документи е обосновано,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ПРЕДМЕТ, ОБХВАТ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Член 1

Предмет и обхват

1. С настоящата директива се установяват определени правила, за да се гарантира, че националните органи за защита на конкуренцията разполагат с необходимите гаранции за независимост и ресурси, както и с правомощия за правоприлагане и налагане на глоби, за да могат ефективно да прилагат членове 101 и 102 от ДФЕС, с цел да се предотвратят нарушаването на конкуренцията на вътрешния пазар и поставянето на потребителите и предприятията в неблагоприятно положение в резултат на национални закони и мерки, които възпрепятстват националните органи за защита на конкуренцията да бъдат ефективни в правоприлагането. Обхватът на директивата включва прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС и разпоредбите на националното право в областта на конкуренцията, прилагани паралелно на членове 101 и 102 от ДФЕС по отношение на същия случай, с изключение на член 29, параграф 2, който обхваща също изключителното прилагане на националното право в областта на конкуренцията.
2. С настоящата директива се определят някои правила относно взаимната помощ, за да се гарантира гладкото функциониране на вътрешния пазар и системата на тясно сътрудничество в рамките на Европейската мрежа по конкуренция.

Член 2

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- (1) „национален орган за защита на конкуренцията“ означава орган, определен от държава членка съгласно член 35 от Регламент (ЕО) № 1/2003 като отговорен за прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС. Държавите членки могат да

³ ОВ С 369, 17.12.2011 г., стр. 14.

определят един или повече административни органи (национален административен орган за защита на конкуренцията), както и съдебни органи (национален съдебен орган за защита на конкуренцията) да изпълняват тези функции;

- (2) „орган за защита на конкуренцията“ означава национален орган за защита на конкуренцията или Комисията или и двете, в зависимост от контекста;
- (3) „Европейска мрежа по конкуренция“ означава мрежата от публични органи, образувана от националните органи за защита на конкуренцията и Комисията с цел да предостави форум за обсъждане и сътрудничество при прилагането и привеждането в изпълнение на членове 101 и 102 от ДФЕС;
- (4) „разпоредби на националното право в областта на конкуренцията“ означава разпоредбите на националното право, които основно преследват същите цели като целите на членове 101 и 102 от ДФЕС и които се прилагат по едно и също дело и успоредно с антитръстовото законодателство на Съюза съгласно член 3, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1/2003, с изключение на употребата на информация, взета от заявления за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер и заявления за постигане на споразумение съгласно член 29, параграф 2, и с изключение на разпоредбите на националното право, които налагат наказателноправни санкции на физически лица;
- (5) „национално съдилище“ означава национален съд или трибунал по смисъла на член 267 от ДФЕС;
- (6) „съд, осъществяващ съдебен контрол“ означава национален съд, който при обичайния ред за обжалване разполага с правомощия да осъществява съдебен контрол върху решения на национален орган за защита на конкуренцията или върху съдебни решения, постановени по такива решения, независимо дали този съд има правомощието да установява нарушения на правото в областта на конкуренцията;
- (7) „производство“ означава производство пред национален орган за защита на конкуренцията за прилагането на член 101 или член 102 от ДФЕС до приключване на това производство от посочения орган с вземане на решение по член 9 или член 11 или докато той заключи, че няма основания за по-нататъшни действия от негова страна, или в случая на Комисията означава производство, водено от нея, въз връзка с прилагането на член 101 или член 102 от ДФЕС, до приключване на това производство от нейно решение съгласно членове 7, 9 или 10 от Регламент (ЕО) № 1/2003, или докато тя заключи, че няма основания за по-нататъшни действия от нейна страна;
- (8) „предприятие“ съгласно членове 101 и 102 от ДФЕС означава всяко образувание, което извършва икономическа дейност, независимо от правния му статут и начина, по който то се финансира, в съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз;
- (9) „таен картел“ означава споразумение и/или съгласувана практика между двама или повече конкуренти, целящо(а) координиране на тяхното конкурентно поведение на пазара и/или оказване на влияние върху съответните параметри на конкуренцията чрез практики като определяне на покупни или продажни цени и други търговски условия, разпределяне на квоти за производство или продажби, разпределяне на пазарите, включително чрез манипулиране на търгове (bid-rigging), ограничения на вноса или износа и/или антиконкурентни

действия срещу други конкуренти, които не са известни, частично или изцяло, освен на участниците в тях;

- (10) „освобождение от глоби“ означава, че на дадено предприятие не е наложена глоба за неговото участие в таен картел, за да се възнагради сътрудничеството му с орган за защита на конкуренцията в рамките на програма за освобождение от глоби или намаляване на техния размер;
- (11) „намаляване на глоби“ означава, че е наложена глоба с по-нисък размер в сравнение с глобите, които в противен случай биха били наложени на предприятието за участието му в таен картел, за да се възнагради сътрудничеството му с орган за защита на конкуренцията в рамките на програма за освобождение от глоби или намаляване на техния размер;
- (12) „освобождение от глоби или намаляване на техния размер“ означава както освобождение от глоби, така и намаляване на техния размер;
- (13) „програма за освобождение от глоби или намаляване на техния размер“ означава програма, свързана с прилагането на член 101 от ДФЕС или съответната му разпоредба по националното право, въз основа на която участник в таен картел, независимо от другите предприятия, участващи в картела, сътрудничи в разследване, провеждано от орган за защита на конкуренцията, като доброволно предоставя данни, свързани с познанията на участника относно картела и ролята му в него, в замяна на което чрез решение или чрез прекратяване на производството този участник се освобождава от глоби за участието му в картела, или размерът на техния размер се намалява;
- (14) „заявление за освобождение от глоби или намаляване на техния размер“ означава устно или писмено доброволно изявление, направено от предприятие или физическо лице или от тяхно име пред орган за защита на конкуренцията, или запис на такова изявление, в което се описват познанията на предприятието или на физическото лице относно даден таен картел и ролята на предприятието или на физическото лице в него, като изявлението е изготвено специално, за да бъде представено на органа за защита на конкуренцията с оглед освобождение от глоби или намаляване на техния размер съгласно програма за освобождение от глоби или намаляване на техния размер, като не се включва вече съществуваща информация;
- (15) „вече съществуваща информация“ означава доказателства, които съществуват независимо от производство пред орган за защита на конкуренцията, без оглед на това дали такава информация се съдържа в преписката на органа за защита на конкуренцията;
- (16) „заявление за постигане на споразумение“ означава доброволно изявление, направено от предприятие или от негово име пред орган за защита на конкуренцията, което съдържа потвърждение от предприятието или отказ от оспорване на неговото участие в нарушение на член 101 от ДФЕС или съответната му разпоредба по националното право, както и неговата отговорност за това нарушение, като изявлението е изготвено специално, за да се предостави възможност на органа за защита на конкуренцията да проведе опростена или ускорена процедура;
- (17) „заявител“ означава предприятие, което подава заявление за освобождение от глоби или намаляване на техния размер в рамките на програма за освобождение от глоби или намаляване на техния размер;

- (18) „запитващ орган“ означава национален орган за защита на конкуренцията, който подава искане за взаимна помощ, както е посочено в членове 23, 24 или 25;
- (19) „запитан орган“ означава национален орган за защита на конкуренцията, който получава искане за взаимна помощ, а в случай на искане за помощ съгласно членове 24 и 25 може да означава компетентната публична служба, орган или отдел, който носи основната отговорност за прилагането на подобни решения по силата на национални законови и подзаконови разпоредби и административни практики;

Всички позовавания на прилагането и нарушенията на членове 101 и 102 от ДФЕС се разбират като включващи паралелното прилагане на разпоредбите на националното право в областта на конкуренцията по отношение на същото дело.

ГЛАВА II

ОСНОВНИ ПРАВА

Член 3

Гаранции

Упражняването на правомощията, посочени в настоящата директива, от националните органи за защита на конкуренцията е предмет на подходящи гаранции, включително по отношение на правото на защита и правото на ефективни правни средства за защита пред съд на предприятията, в съответствие с общите принципи на правото на Съюза и Хартата на основните права на Европейския съюз.

ГЛАВА III

НЕЗАВИСИМОСТ И РЕСУРСИ

Член 4

Независимост

1. С цел гарантиране на независимостта на националните административни органи за защита на конкуренцията при прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС, държавите членки гарантират, че те изпълняват своите задължения и упражняват своите правомощия безпристрастно и в интерес на ефективното и еднакво прилагане на тези разпоредби, предмет на пропорционални изисквания по отношение на отчетността, и без да се засяга тясното сътрудничество между органите за защита на конкуренцията в рамките на Европейската мрежа по конкуренция.
2. Държавите членки гарантират по-специално, че:
 - a) Служителите и членовете на органа за вземане на решения на националните административни органи за защита на конкуренцията могат да изпълняват своите задължения и да упражняват своите правомощия за

прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС независимо от политическа и друга външна намеса;

- б) Служителите и членовете на органа за вземане на решения на националните административни органи за защита на конкуренцията не търсят и не приемат инструкции от което и да е правителство или друго публично или частно образование при изпълнението на своите задължения и упражняването на правомощията си за прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС;
- в) Служителите и членовете на органа за вземане на решения на националните административни органи за защита на конкуренцията се въздържат от каквото и да е действие, което е несъвместимо с изпълнението на техните задължения и упражняването на правомощията им за прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС;
- г) Членовете на органа за вземане на решения на националните административни органи за защита на конкуренцията могат да бъдат освобождавани от длъжност само ако вече не изпълняват условията, необходими за изпълнение на техните задължения, или ако са били признати за виновни по тежки нарушения съгласно националното право. Основанията за освобождаване от длъжност следва предварително да бъдат установени в националното законодателство. Те не могат да бъдат освобождавани от длъжност на основания, свързани с доброто изпълнение на техните задължения и упражняването на правомощията им по прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС, както е посочено в член 5, параграф 2;
- д) Националните административни органи за защита на конкуренцията имат правомощие да определят своите приоритети за изпълнение на задачи по прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС, както е посочено в член 5, параграф 2. До степенята, в която националните административни органи за защита на конкуренцията са задължени да разглеждат жалби, които са официално представени, това включва правомощието на тези органи да отхвърлят такива жалби на основание, че те не ги считат за приоритет. Това не засяга правомощието на националните органи за защита на конкуренцията да отхвърлят жалби на други основания, предвидени в националното право.

Член 5

Ресурси

1. Държавите членки гарантират, че националните органи за защита на конкуренцията разполагат с човешките, финансовите и техническите ресурси, които са необходими за ефективното изпълнение на техните задължения и упражняването на правомощията им при прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС, както е посочено в параграф 2.
2. Прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС от страна на националните органи за защита на конкуренцията включва: провеждане на разследвания с оглед на прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС; вземане на решения за прилагане на тези разпоредби въз основа на член 5 от Регламент (ЕО) № 1/2003; както и

тясно сътрудничество в рамките на Европейската мрежа по конкуренция, с цел гарантиране на ефективно и еднакво прилагане на членове 101 и 102 от ДФЕС.

ГЛАВА IV

ПРАВОМОЩИЯ

Член 6

Правомощия за извършване на проверки на стопански помещения

1. Държавите членки гарантират, че националните административни органи за защита на конкуренцията могат да провеждат всички необходими внезапни проверки на предприятия и сдружения на предприятия за прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС. Държавите членки гарантират, че длъжностните лица и другите придружаващи лица, упълномощени от националните органи за защита на конкуренцията да извършат проверка, разполагат най-малкото с правомощия:
 - а) да влизат във всички помещения, терени и транспортни средства на предприятия и сдружения на предприятия;
 - б) да проверяват счетоводните книги и други документи, свързани със стопанската дейност, независимо от носителя, на който се съхраняват, включително право на достъп до информация, която е достъпна за лицето, предмет на проверката;
 - в) да вземат или получават под всякаква форма копия или извлечения от такива счетоводни книги и документи и, когато считат за необходимо, да продължат да търсят такива копия или извлечения в техните помещения или на друго определено място;
 - г) да запечатват всички търговски помещения и счетоводни книги или документи за срока и в степента, необходими за дадена проверка;
 - д) да искат от който и да е представител или член на персонала на предприятието или на сдружението на предприятия обяснения по факти или документи, свързани с предмета и целта на проверката, и да записват отговора.
2. Държавите членки гарантират, че предприятията и сдруженията на предприятия са длъжни да се подчинят на проверките, провеждани от националните административни органи за защита на конкуренцията. Ако дадено предприятие или сдружение на предприятия се противопостави на проверка, разпоредена от национален административен орган за защита на конкуренцията или от национален съдебен орган, националните органи за защита на конкуренцията могат да получат необходимото съдействие на полицията или на равностоен правоприлагащ орган, така че да имат възможност да извършат проверката. Такова съдействие може да бъде поискано като предпазна мярка.

Член 7

Правомощия за извършване на проверки на други помещения

1. Държавите членки гарантират, че ако съществува основателно подозрение, че счетоводните книги или други записи, свързани със стопанската дейност и с предмета на проверката, които могат да са от значение за доказване на тежко нарушение на член 101 или член 102 от ДФЕС, се съхраняват в помещения, различни от посочените в член 6, терени или транспортни средства, в това число домовете на директорите, управителите и на други членове на персонала на предприятия и сдружения на предприятия, националните административни органи за защита на конкуренцията могат да провеждат внезапни проверки в такива помещения, терени и транспортни средства.
2. Тези проверки не могат да се извършват без предварително разрешение от националния съдебен орган.
3. Държавите членки гарантират, че длъжностните лица и другите придружаващи лица, упълномощени от националните съдилища да извършат проверка в съответствие с параграф 1 от настоящия член, разполагат най-малко с правомощията, уредени в член 6, параграф 1, буква а), буква б) и буква в) и член 6, параграф 2.

Член 8

Искане на информация

Държавите членки гарантират, че националните административни органи за защита на конкуренцията могат чрез решение да задължат предприятията и сдруженията на предприятия да предоставят цялата необходима информация за прилагането на членове 101 и 102 от ДФЕС в рамките на определен срок. Това задължение включва и информация, която е достъпна за предприятието и сдружението на предприятия.

Член 9

Установяване и прекратяване на нарушение

Държавите членки гарантират, че в случаите когато националните органи за защита на конкуренцията констатират, че има нарушение на член 101 или 102 от ДФЕС, те могат чрез решение да задължат съответните предприятия и сдружения на предприятия да прекратят нарушението. За тази цел те могат да наложат поведенчески или структурни принудителни мерки, които са съразмерни на извършеното нарушение и необходими за ефективното му прекратяване.

Член 10

Временни мерки

Държавите членки гарантират, че националните административни органи за защита на конкуренцията, действащи по собствена инициатива, могат чрез решение да разпоредят

налагането на временни мерки на предприятията, поне в случаите, в които е налице спешност, поради риск от тежки и непоправими вреди за конкуренцията и въз основа на *prima facie* констатация за нарушение на член 101 или член 102 от ДФЕС. Такова решение се прилага за определен срок от време и може да бъде подновено, доколкото това е необходимо и целесъобразно.

Член 11

Ангажименти

Държавите членки гарантират, че при образувани производства с цел да бъде взето решение, с което се изисква да бъде прекратено нарушение на член 101 или член 102 от ДФЕС, националните органи за защита на конкуренцията могат чрез решение да направят задължителни ангажиментите, предложени от предприятията, с които да отговорят на опасенията, изразени от тези органи. Такова решение може да бъде прието за определен период и съдържа заключението, че повече не са налице основания за предприемане на действия от страна на съответния национален орган за защита на конкуренцията.

ГЛАВА V

ГЛОБИ И ПЕРИОДИЧНИ ИМУЩЕСТВЕНИ САНКЦИИ

Член 12

Глоби на предприятия и сдружения на предприятия

1. Без да се засягат разпоредбите на националните законодателства на държавите членки, които предвиждат налагането на санкции в рамките на съдебни наказателни производства, държавите членки гарантират, че националните административни органи за защита на конкуренцията могат или да наложат с решение в рамките на административни производства, или да поискат в рамките на ненаказателни съдебни производства налагането на ефективни, пропорционални и възпиращи парични глоби на предприятия и сдружения на предприятия, когато те умишлено или поради небрежност нарушават разпоредбите на член 101 или член 102 от ДФЕС.
2. Без да се засягат разпоредбите на националните законодателства на държавите членки, които предвиждат налагането на санкции в рамките на съдебни наказателни производства, държавите членки гарантират, че националните административни органи за защита на конкуренцията могат или да наложат чрез решение в рамките на административни производства или да поискат в рамките на ненаказателни съдебни производства налагането на ефективни, пропорционални и възпиращи парични глоби на предприятия и сдружения на предприятия, които се определят пропорционално на техния общ оборот, ако умишлено или поради небрежност:
 - а) те не спазят проверка, посочена в член 6, параграф 2;

- б) печатите, поставени от длъжностни лица или други придружаващи лица, упълномощени от националните органи за защита на конкуренцията, както е посочено в член 6, параграф 1, буква г), са счупени;
 - в) в отговор на въпрос, посочен в член 6, параграф 1, буква д) дават неточен или подвеждащ отговор, не могат или отказват да дадат пълен отговор, или не успяват да поправят в рамките на срок, определен от националния орган за защита на конкуренцията, неточен, подвеждащ или непълен отговор, даден от член на персонала;
 - г) те предоставят неточна, непълна или подвеждаща информация в отговор на искане по силата на решение, посочено в член 8, или не предоставят информация в рамките на определения срок;
 - д) те не изпълняват решение, посочено в членове 10 и 11.
3. Държавите членки гарантират, че понятието за предприятие се прилага за целите на налагането на глоби на дружествата майки и на правоприемниците и икономическите приемници на предприятията.

Член 13

Изчисляване на размера на глобите

1. Държавите членки гарантират, че при определяне на размера на глобата за нарушение на член 101 или член 102 от ДФЕС националните органи за защита на конкуренцията вземат предвид както тежестта, така и продължителността на нарушението.
2. Държавите членки гарантират, че когато се налага глоба на сдружение на предприятия, като се отчита оборотът на неговите членове и сдружението не е платежоспособно, сдружението е длъжно да изиска от своите членове да покрият размера на глобата.

Когато е необходимо, за да се осигури плащането на цялата глоба, държавите членки гарантират, че националните органи за защита на конкуренцията имат право да изискат плащането на неизплатената сума от глобата от което и да е от предприятията, чиито представители са били членове на органите за вземане на решения на сдружението. До степента, в която това е все още необходимо, националните органи за защита на конкуренцията също така имат право да изискат плащане на неизплатената сума от глобата от който и да е от членовете на сдружението, осъществявали дейност на пазара, на който е извършено нарушението. Плащането обаче не се изисква от членовете на сдружението, които не са извършили или не са знаели за нарушението или активно са се разграничили от него, преди да е започнало разследването.

Член 14

Максимален размер на глобата

1. Държавите членки гарантират, че максималният размер на глобата, която национален орган за защита на конкуренцията може да наложи на всяко предприятие или сдружение на предприятия, участващо в нарушение на член

101 или член 102 от ДФЕС, не следва да бъде определен на равнище под 10 % от общия му оборот за стопанската година, предхождаща решението.

2. Когато нарушение от страна на сдружение на предприятия е свързано с дейностите на неговите членове, максималният размер на глобата не се определя на равнище под 10 % от сумата на общия световен оборот на всеки член, който развива дейност на пазара, засегнат от нарушението на сдружението. Финансовата отговорност на всяко предприятие по отношение на плащането на глобата обаче не надвишава максималния размер, определен в съответствие с параграф 1.

Член 15

Периодични имуществени санкции

Държавите членки гарантират, че националните административни органи за защита на конкуренцията могат да наложат чрез решение ефективни, пропорционални и възпиращи периодични имуществени санкции на предприятия и сдружения на предприятия, които се определят пропорционално на техния дневен общ оборот, с цел те да бъдат принудени:

- а) да се подчинят на проверка, посочена в член 6, параграф 2;
- б) да предоставят пълна и точна информация, както е посочено в член 8;
- в) да спазват решение, посочено в членове 9, 10 и 11.

ГЛАВА VI

ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ГЛОБИ ИЛИ НАМАЛЯВАНЕ НА ТЕХНИЯ РАЗМЕР

Член 16

Освобождение от глоби

1. Държавите членки гарантират, че националните органи за защита на конкуренцията разполагат с програми за освобождение от глоби или намаляване на техния размер, които им дават възможност да предоставят освобождение от глоби на предприятията.
2. Държавите членки гарантират, че освобожданието от глоби може да бъде предоставено само ако предприятието:
 - а) изпълнява условията, уредени в член 18;
 - б) оповести участието си в таен картел; и
 - в) е първо в предоставянето на доказателства, които:
 - i. към момента на получаване на заявлението дават възможност на националния орган за защита на конкуренцията да извърши целева проверка във връзка с тайния картел, при условие че националният орган за защита на конкуренцията все още не е разполагал с

доказателства за извършване на проверка във връзка с тайния картел или вече не е извършил такава проверка; или

- ii. от гледна точка на националния орган за защита на конкуренцията дават възможност за констатирането на нарушение на правото в областта на конкуренцията, при условие че националният орган по конкуренцията все още не е разполагал с доказателства за констатирането на такова нарушение и че нито едно друго предприятие преди това не е отговаряло на условията за освобождаване от глоби по силата на параграф 2, буква в), подточка i) във връзка със същия картел.
3. Държавите членки гарантират, че всички предприятия отговарят на условията за освобождаване от глоби, с изключение на предприятията, които са предприели стъпки за принуждаване на други предприятия да участват в таен картел.

Член 17

Намаляване на глоби

1. Държавите членки гарантират, че националните органи за защита на конкуренцията разполагат с програми за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, които им дават възможност да предоставят намаление на глобите на предприятия, които не отговарят на условията за освобождаване от глоби.
2. Държавите членки гарантират, че намалението на размера на глобите се предоставя само ако установените в член 18 условия са изпълнени и заявителят оповести участието си в таен картел и предостави на националния орган за защита на конкуренцията доказателства за предполагаемия таен картел, които представляват съществена добавена стойност за целите на доказването на нарушение на член 101 от ДФЕС или на съответната разпоредба съгласно националното право, свързани с доказателствата, които към момента на подаване на заявлението вече са на разположение на националния орган за защита на конкуренцията.
3. Държавите членки гарантират, че националните органи за защита на конкуренцията са в състояние да предоставят допълнително намаление на размера на глобите, ако заявителят представи доказателства, които националният орган по конкуренция използва, без да е необходимо допълнително потвърждаване, за доказването на допълнителни факти, което да доведе до увеличение на глобите в сравнение с глобите, които в противен случай биха били наложени на участниците в тайния картел. Намаляването на глобите за заявителя е съразмерно на такова увеличение на глобите.

Член 18

Общи условия за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер

Държавите членки гарантират, че за да изпълни изискванията за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, заявителят трябва да отговаря на следните

кумулятивни условия:

- а) да е преустановил участието си в предполагаемия таен картел непосредствено след като е подал своето заявление, с изключение на това, което според компетентния национален орган за защита на конкуренцията би било разумно необходимо за запазване на целостта на разследването;
- б) да сътрудничи истински, в пълна степен, непрекъснато и експедитивно с националния орган за защита на конкуренцията от подаването на заявлението до момента, в който органът приключи своето производство срещу всички страни по разследването, като приеме решение или като прекрати производството по друг начин. Това включва:
 - i. незабавно да предоставя на националния орган за защита на конкуренцията цялата съответна информация и доказателства относно предполагаемия таен картел, които придобие или с които разполага;
 - ii. да бъде на разположение на националния орган за защита на конкуренцията, за да отговаря на всякакви искания, които могат да допринесат за установяване на фактите;
 - iii. да предостави на разположение настоящите (и по възможност бившите) служители и директори, за да бъдат интервюирани от националния орган за защита на конкуренцията;
 - iv. да не унищожава, подправя или укрива съответна информация или доказателства; и
 - v. да не разкрива, че е подал заявление, нито съдържанието на своето заявление, преди националният орган за защита на конкуренцията да е издал възражения в рамките на воденото от него производство, освен ако е договорено друго; и
- в) когато възнамерява да подаде заявление до националния орган за защита на конкуренцията, той не трябва:
 - i. да е унищожил, подправил или укривал доказателства за предполагаемия таен картел; или
 - ii. да е разкрил, че възнамерява да подаде заявление или съдържанието на своето заявление, освен пред други органи за защита на конкуренцията.

Член 19

Форма на заявления за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер

Държавите членки гарантират, че заявителите могат да подават заявления за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер в писмена форма, както и че националните органи за защита на конкуренцията разполагат със система, която им позволява да приемат изявления в устна форма или чрез други средства, които не водят до създаването на документи, информация или други материали в притежание, под разпореждане или контрол на заявителя.

Член 20

Пореден номер за официално заявление за освобождаване от глоба

1. Държавите членки гарантират, че предприятие, което желае да подаде заявление за освобождаване от глоба, може на първо време да кандидатства за пореден номер пред националните органи за защита на конкуренцията. Поредният номер предоставя на заявителя място в редицата за срок, който органът за защита на конкуренцията, получил заявлението за пореден номер, определя за всеки конкретен случай. Това позволява на заявителя да събере необходимата информация и доказателства, за да покрие съответния доказателствен праг за освобождаване от глоба.
2. Държавите членки гарантират, че националните органи за защита на конкуренцията разполагат с право на преценка дали да предоставят пореден номер.
3. Държавите членки гарантират, че, ако заявителят изпълни условията на поредния номер в определения срок, предоставената информация и доказателства ще се смятат за изпратени в момента на предоставяне на поредния номер.

Член 21

Обобщени заявления

1. Държавите членки гарантират, че заявителите, които са подали заявление за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, като са поискали пореден номер или като са подали пълно заявление до Комисията във връзка с предполагаем таен картел, могат да подават обобщени заявления във връзка със същия картел до националните органи за защита на конкуренцията, които според заявителите са компетентни да разгледат случая.
2. Държавите членки гарантират, че националните органи за защита на конкуренцията приемат обобщени заявления, при условие че са изпратени в една от формите по член 19, имат същия продукт, географски и времеви обхват като заявлението за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, подадено до Комисията, и съдържат следната кратка информация, доколкото тя е известна на заявителя към момента на подаването:
 - а) името и адреса на заявителя;
 - б) другите участници в предполагаемия таен картел;
 - в) засегнатия(те) продукт(и);
 - г) засегнатата(ите) територия(и);
 - д) продължителността;
 - е) естеството на предполагаемия картел;
 - ж) държавата(ите) членка(и), където вероятно да се намират доказателствата;и

- з) информация за всяко друго заявление за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, което вече е подадено или което ще бъде подадено от заявителя по повод на предполагаемия таен картел.
3. Държавите членки гарантират, че националните органи за защита на конкуренцията се въздържат да изискват от заявителя информация, свързана с предполагаемото нарушение, описано в обобщеното заявление, освен данните, посочени в параграф 2, преди да поискат подаване на пълно заявление в съответствие с параграф 6.
 4. Държавите членки гарантират, че националните органи за защита на конкуренцията, които получат обобщено заявление, предоставят на заявителя потвърждение с датата и часа на получаване.
 5. Държавите членки гарантират, че националните органи за защита на конкуренцията, които получат обобщено заявление, проверяват в момента на получаването дали вече е постъпило предишно обобщено заявление за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер по повод на същия предполагаем таен картел и ще уведомяват заявителя за това.
 6. Държавите членки гарантират, че кандидатите имат възможност да подават до националните органи за защита на конкуренцията пълни заявления за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, въз основа на обобщените заявления по параграф 1, след като Комисията уведоми тези органи, че не възнамерява да предприеме цялостни или частични действия по случая. Държавите членки гарантират, че националните органи за защита на конкуренцията имат правомощие да определят разумен срок, в рамките на който заявителят трябва да подаде пълното заявление заедно със съответните доказателства и информация.
 7. Държавите членки гарантират, че ако заявителят подаде пълното заявление по параграф 6 в срока, определен от националния орган за защита на конкуренцията, информацията, която се съдържа в него, ще се смята за подадена на датата и часа на обобщеното заявление. Ако заявителят е подал обобщеното заявление не по-късно от 5 работни дни след изпращане на заявлението за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер до Комисията, обобщеното заявление ще се смята за подадено на датата и часа на заявлението, подадено до Комисията.

Член 22

Взаимодействие между програмите за освобождаване от глоби и намаляване на техния размер и санкциите за физически лица

Държавите членки гарантират, че настоящи и бивши служители и директори на заявителите за освобождаване от глоби пред органите за защита на конкуренцията са защитени от всякакви наказателни и административни санкции и от санкции, наложени по ненаказателни съдебни производства за участието им в тайния картел, предмет на заявлението, ако тези служители и директори сътрудничат активно на съответните органи за защита на конкуренцията и ако заявлението за освобождаване от глоби предхожда наказателното производство.

ГЛАВА VII

ВЗАИМОПОМОЩ

Член 23

Сътрудничество между националните органи за защита на конкуренцията

Държавите членки гарантират, че, когато националните административни органи за защита на конкуренцията извършват проверка от името и за сметка на други национални органи за защита на конкуренцията в съответствие с член 22 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета, се разрешава на длъжностните лица и другите придружаващи лица, упълномощени от запитващия национален орган за защита на конкуренцията, да присъстват и активно да подпомагат в проверката запитания национален орган за защита на конкуренцията чрез упражняване на правомощията, посочени в членове 6 и 7.

Член 24

Искания за уведомяване за предварителни възражения и решения

1. Без да се засяга която и да е друга форма на уведомяване от национален орган за защита на конкуренцията на запитващата държава членка в съответствие с действащите в тази държава членка правила, държавите членки гарантират, че по искане на запитващия орган запитаният орган уведомява адресата от името на запитващия орган за предварителните възражения срещу предполагаемото нарушение на членове 101 или 102 от ДФЕС и за решенията за прилагане на тези членове, както и за документи, които се отнасят до изпълнението на решения за налагане на глоби или периодични имуществени санкции.
2. Запитаният орган гарантира, че уведомяването в запитаната държава членка е извършено в съответствие с действащите в запитаната държава членка национални закони и подзаконови разпоредби и административни практики.

Член 25

Искания за изпълнение на решения за налагане на глоби или периодични имуществени санкции

1. Държавите членки гарантират, че по искане на запитващия орган запитаният орган изпълнява решения за налагане на глоби или периодични имуществени санкции, приети от запитващия орган в съответствие с членове 12 и 15. Това се прилага само доколкото:
 - а) предприятието, спрямо което е приложима глобата или периодичната имуществена санкция, няма законно присъствие в държавата членка на запитващия орган; или
 - б) е очевидно, че предприятието, спрямо което може да бъде приложена глобата или периодичната имуществена санкция, няма достатъчно активи в държавата членка на запитващия орган.

2. Запитаният орган гарантира, че изпълнението в запитаната държава членка се извършва в съответствие с действащите в запитаната държава членка национални законови и подзаконови разпоредби и административни практики.
3. Запитващият орган може да отправи искане за изпълнение само когато решението, позволяващо изпълнение в запитващата държава членка, е окончателно и вече не може да бъде обжалвано по обичайния ред.
4. Въпросите, свързани с давностните срокове, се уреждат от действащите закони на запитващата държава членка.
5. Запитаният орган не е длъжен да изпълнява решения съгласно параграф 1, ако това би било в очевидно противоречие с обществения ред в държавата членка, в която се изисква изпълнение.

Член 26

Спорове относно искания за уведомяване и за изпълнение на решения за налагане на глоби или имуществени санкции

1. Споровете относно законосъобразността на дадена мярка, за която ще бъде изпратено уведомление, или на дадено решение за налагане на глоби или периодични имуществени санкции по членове 12 и 15, прието от запитващия орган, са от компетентността на съответните органи на запитващата държава членка и се уреждат от националните правила на тази държава.
2. Споровете относно изпълнителните мерки, предприети в запитаната държава членка, или относно валидността на уведомяване, извършено от запитания орган, са от компетентността на съответните органи на запитаната държава членка и се уреждат от действащите правила на тази държава.

ГЛАВА VIII

ДАВНОСТНИ СРОКОВЕ

Член 27

Спиране на давностни срокове за налагането на санкции

1. Държавите членки гарантират, че давностните срокове за налагането на глоби или периодични имуществени санкции от страна на националните органи за защита на конкуренцията по членове 12 и 15 спират да текат по време на производство пред националните органи за защита на конкуренцията на други държави членки или пред Комисията във връзка с нарушение, засягащо същото споразумение, решение на сдружение или съгласувана практика. Спирането започва от момента на уведомяването за първото официално действие по разследване на предприятието, обект на производство. То продължава до деня, в който съответният орган приключи своето производство и уведоми предприятието за това. Продължителността на този период на спиране не засяга абсолютните давностни срокове, които са предвидени съгласно националното право.

2. Давностният срок за налагането на глоби или периодични имуществени санкции спира да тече, докато решението на органа за защита на конкуренцията е предмет на неприключило производство в съд, осъществяващ съдебен контрол.

ГЛАВА IX

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 28

Роля на националните административни органи за защита на конкуренцията пред националните съдилища

1. Държавите членки, които определят както национален административен орган за защита на конкуренцията, който е компетентен да разследва нарушения на членове 101 или 102 от ДФЕС, така и национален съдебен орган за защита на конкуренцията, който е компетентен да приема решения за установяване на нарушенията и/или за налагане на глоби, гарантират, че исковете пред националния съдебен орган за защита на конкуренцията могат да бъдат предявявани директно от националния административен орган за защита на конкуренцията.
2. Доколкото националните съдилища действат по производства срещу решения за изпълнение на националните органи за защита на конкуренцията, прилагащи членове 101 или 102 от ДФЕС, държавите членки гарантират, че националният административен орган за защита на конкуренцията сам по себе си има пълното право да участва като прокурор или ответник в това производство и да се ползва от същите права като тези публични органи в това производство.

Член 29

Ограничения относно използването на информация

1. Информацията, събрана въз основа на разпоредбите, посочени в настоящата директива, се използва единствено за целта, за която е събрана. Тя не се използва като доказателство за налагане на санкции на физически лица.
2. Държавите членки гарантират, че достъп до изявления за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер или до заявления за постигане на споразумение ще се предоставя само за целите на упражняването на правото на защита в производства пред национален орган за защита на конкуренцията. Държавите членки гарантират, че информацията от такива изявления за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер и заявления за постигане на споразумение може да бъде използвана от страната, получила достъп до преписката, само когато това е необходимо, за да упражни правото си на защита в производства пред съдилищата на държавите членки в случаи, които имат пряко отношение към делото, по което е предоставен достъп, и които се отнасят до:
 - а) разпределянето между участниците в картела на глоба, наложена им солидарно от национален орган за защита на конкуренцията; или

- б) преразглеждането на решение, с което националният орган за защита на конкуренцията е установил нарушение на член 101 от ДФЕС или национални разпоредби в областта на конкуренцията.
3. Държавите членки гарантират, че следните категории информация, получена по време на производство пред национален орган за защита на конкуренцията, няма да се използва в производства пред национални съдилища, докато националният орган за защита на конкуренцията приключи своето производство срещу всички страни по разследването, като приеме решение, посочено в член 9 или 11, или като прекрати производството по друг начин:
- а) Информация, която е била изготвена от други физически или юридически лица специално за производството, водено от националният орган за защита на конкуренцията; и
- б) Информация, която националният орган за защита на конкуренцията е изготвил и изпратил на страните в хода на своето производство.
4. Държавите членки гарантират, че изявленията за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер ще се обменят между националните органи за защита на конкуренцията само съгласно член 12 от Регламент (ЕО) № 1/2003:
- а) със съгласието на заявителя; или
- б) когато получаващият орган също е получил заявление за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер във връзка със същото нарушение от същия заявител като предаващия орган, при условие че към момента на предаване на информацията заявителят не е имал възможност да оттегли информацията, която е подал до този получаващ орган; или
- в) когато получаващият орган е поел писмен ангажимент, че нито предадената му информацията, нито други данни, които може да е получил след датата и часа на предаването, отбелязани от предаващия орган, няма да се използват от него или от друг орган, на който впоследствие информацията е предадена, за налагане на санкции на заявителя, на друго юридическо или физическо лице, обхванато от благоприятното третиране, предоставено от предаващия орган в резултат на заявлението на заявителя по линия на неговата програма за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер, или на служител или бивш служител на някое от посочените по-горе лица;
- и при условие че защитата срещу оповестяване, предоставена от получаващия национален орган за защита на конкуренцията, е равностойна на тази, предоставена от предаващия национален орган за защита на конкуренцията.
5. Когато орган за защита на конкуренцията предава информация, предоставена доброволно от заявител, в съответствие с член 12 от Регламент (ЕО) № 1/2003 без съгласието на заявителя, държавите членки гарантират, че получаващите национални органи за защита на конкуренцията са в състояние да поемат ангажимента, посочен в параграф 4, буква в).
6. Параграфи 2—5 се прилагат независимо от формата, в която са подадени изявленията за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер в съответствие с член 19.

Член 30

Допустимост на доказателствата пред националните органи за защита на конкуренцията

Държавите членки гарантират, че видовете доказателства, допустими пред национален орган за защита на конкуренцията, включват документи, устни изявления, записи и всякакви други предмети, съдържащи информация, независимо от носителя, на който се съхранява информацията.

Член 31

Разходи на системата на Европейската мрежа по конкуренция

Разходите, направени от Комисията във връзка с поддръжката и развитието на системата на Европейската мрежа по конкуренция и сътрудничеството в рамките на Европейската мрежа по конкуренция, се поемат от общия бюджет на Съюза в рамките на наличните бюджетни кредити.

ГЛАВА X

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 32

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите и подзаконовите актове и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, не по-късно от [двегодишен период на транспониране]. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 33

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 34

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в Брюксел на година.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател

ЗАКОНОДАТЕЛНА ФИНАНСОВА ОБОСНОВКА

1. РАМКА НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА

- 1.1. Наименование на предложението/инициативата
- 1.2. Съответни области на политиката в структурата на УД/БД
- 1.3. Естество на предложението/инициативата
- 1.4. Цели
- 1.5. Мотиви за предложението/инициативата
- 1.6. Срок на действие и финансово отражение
- 1.7. Планирани методи на управление

2. МЕРКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

- 2.1. Правила за мониторинг и докладване
- 2.2. Система за управление и контрол
- 2.3. Мерки за предотвратяване на измами и нередности

3. ОЧАКВАНО ФИНАНСОВО ОТРАЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА

- 3.1. Съответни функции от многогодишната финансова рамка и разходни бюджетни редове
- 3.2. Очаквано отражение върху разходите
 - 3.2.1. *Обобщение на очакваното отражение върху разходите*
 - 3.2.2. *Очаквано отражение върху бюджетните кредити за оперативни разходи*
 - 3.2.3. *Очаквано отражение върху бюджетните кредити за административни разходи*
 - 3.2.4. *Съвместимост с настоящата многогодишна финансова рамка*
 - 3.2.5. *Участие на трети страни във финансирането*
- 3.3. Очаквано отражение върху приходите

ЗАКОНОДАТЕЛНА ФИНАНСОВА ОБОСНОВКА

1. РАМКА НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА

1.1. Наименование на предложението/инициативата

Директива на Европейския парламент и на Съвета за предоставяне на по-големи възможности на органите за защита на конкуренцията на държавите членки, за да бъдат по-ефективни в правоприлагането, и за гарантиране на правилното функциониране на вътрешния пазар

1.2. Съответни области на политиката в структурата на УД/БД¹

Област на политиката: Дял 03 — Политика на конкуренция.

Дейности: 03 02 — Координиране на политиката, европейска мрежа по конкуренция и международно сътрудничество.

03 05 — Картели, антитръст и либерализация.

1.3. Естество на предложението/инициативата

Предложението/инициативата е във връзка с **нова дейност**

1.4. Цели

1.4.1. Многогодишни стратегически цели на Комисията, за чието изпълнение е предназначено предложението/инициативата

Обща цел А: Нов стимул за работни места, растеж и инвестиции.

1.4.2. Конкретни цели и съответни дейности във връзка с УД/БД

Конкретна цел № 2: Ефективно и съгласувано прилагане на правото на ЕС в областта на конкуренцията от страна на НОЗК и националните съдилища.

Съответни дейности във връзка с УД/БД: 03 02 — Координиране на политиката, Европейска мрежа по конкуренция и международно сътрудничество и 03 05 — Картели, антитръст и либерализация.

1.4.3. Очаквани резултати и отражение

1.4.4. Инициативата ще окаже въздействие основно върху НОЗК, предприятията и потребителите, както е обяснено в раздел 2 от обяснителния меморандум. Показатели за резултатите и за отражението

В таблицата по-долу са показани възможните показатели, които биха могли да се използват за измерване на резултатите и въздействието.

Цели	Основни показатели
Да се гарантира, че всички национални органи за защита на конкуренцията („НОЗК“) разполагат с ефективни инструменти за разследване и вземане на решения.	Законодателни действия 1. Наличност на основните инструменти за разследване и вземане на решения по отделни НОЗК. 2. Наличност на основните процедурни

¹ УД: управление по дейности; БД: бюджетиране по дейности.

	<p>гаранции по отделни НОЗК.</p> <p>3. Използване на нови инструменти за разследване по отделни НОЗК.</p> <p>4. Брой решения за изпълнение по видове решения (напр. забрани, ангажименти, временни мерки).</p> <p>Действие с незадължителен характер:</p> <p>1. Прилагането от страна на НОЗК на препоръчителни практики/насоки, когато е приложимо, да бъде одобрено от ЕМК.</p>
<p>Гарантиране, че всички НОЗК могат да налагат ефективни глоби.</p>	<p>Законодателно действие:</p> <p>1. В държавите членки, които в момента налагат глоби на предприятия в наказателни съдебни производства:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наличие на глоби при административни производства/ненаказателни съдебни производства. - Способност на НОЗК да предявяват искове/защитават дела пред съдилищата. - Брой на глобите спрямо броя на делата в сравнение с предходен период, през който са били наложени основно глоби в наказателни съдебни производства. <p>2. Прилагане на предвидения законов максимум за размера на глобите по отделни НОЗК.</p> <p>3. Промени в размера на глобите в сравнение с положението преди влизането в сила на директивата.</p> <p>4. Общ размер на наложените глоби.</p> <p>5. Прилагане/неприлагане на понятието за предприятие за целите на налагането на глоби на дружества майки и юридически и икономически приемници на предприятия.</p> <p>Действие с незадължителен характер:</p> <p>1. Прилагането от страна на НОЗК на препоръчителни практики/насоки, когато е приложимо, да бъде одобрено от ЕМК.</p>
<p>Да се гарантира, че всички НОЗК разполагат с добре разработена програма за освобождаване от глоби и намаляване на техния размер,</p>	<p>Законодателно действие:</p> <p>1. Наличие в отделните НОЗК на ефективни гаранции, че заявителите за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер могат</p>

<p>която улеснява и кандидатстването за освобождаване от глоби и намаляване на техния размер в рамките на повече от една юрисдикция;</p>	<p>да запазват своето място в редицата.</p> <p>2. Наличие в отделните НОЗК на правила за защита от санкции на служителите на заявителите за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер.</p> <p>3. Брой на заявленията за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер по отделни НОЗК.</p> <p>Действие с незадължителен характер:</p> <p>1. Прилагането от страна на НОЗК на препоръчителни практики/насоки, когато е приложимо, да бъде одобрено от ЕМК.</p>
<p>Да се гарантира, че НОЗК разполагат с достатъчно ресурси и могат да прилагат автономно правилата за конкуренция на ЕС.</p>	<p>Законодателно действие:</p> <p>1. Наличие, по отделни НОЗК, на правила, гарантиращи, че НОЗК не получават указания от публични или частни органи.</p> <p>2. Проучване дали НОЗК са били обект на опити за подкопаване на тяхната независимост.</p> <p>3. Проучване дали НОЗК разполагат с достатъчни човешки и финансови ресурси за изпълнението на своите задължения, включително анализ на тенденциите и сравнение на нивата на персонала и бюджета.</p>
<p>Допълнителни разходи за НОЗК.</p>	<p>1. Допълнителни разходи, произтичащи от засилените правомощия (обучение и т.н.)</p> <p>2. Разходи за дейността на НОЗК по прилагане на антиръстовите правила (разходи спрямо размер на наложените глоби).</p>

1.5. Мотиви за предложението/инициативата

1.5.1. *Нужди, които трябва да бъдат задоволени в краткосрочен или дългосрочен план*

Основната цел на тази законодателна инициатива е да се гарантира, че се оползотворява пълният потенциал на децентрализираната система за прилагане на правилата за конкуренция на ЕС, установена с Регламент (ЕО) № 1/2003, като се оправомощят НОЗК, за да бъдат по-ефективни в правоприлагането. Това ще даде тласък на ефективното прилагане на правилата за конкуренция на ЕС. Инициативата ще насърчи и тясното сътрудничество в рамките на Европейската мрежа по конкуренция.

Това изисква постигането на следните конкретни цели:

1. Да се гарантира, че всички НОЗК разполагат с ефективни инструменти за разследване и вземане на решения;

2. Да се гарантира, че всички НОЗК могат да налагат ефективни възпиращи глоби;
3. Да се гарантира, че всички НОЗК разполагат с добре разработена програма за освобождаване от глоби и намаляване на техния размер, която улеснява кандидатстването за освобождаване от глоби и намаляване на техния размер в рамките на повече от една юрисдикция; и
4. Да се гарантира, че НОЗК разполагат с достатъчно ресурси и могат да прилагат автономно правилата за конкуренция на ЕС.

1.5.2. Добавена стойност от намесата на ЕС

Има няколко причини, които оправдават участието на ЕС за постигане на целите, описани в раздел 1.5.1, и за реализиране на пълния потенциал на децентрализираната система за прилагане на правилата за конкуренция на ЕС, както е обяснено в раздел 2 от обяснителния меморандум.

1.5.3. Изводи от подобен опит в миналото

Регламент (ЕО) № 1/2003 оправомощава НОЗК да прилагат правилата за конкуренция на ЕС. В резултат на това в момента прилагането на правилата за конкуренция на ЕС се извършва в мащаб, който Комисията никога не би могла да постигне самостоятелно. От 2004 г. насам Комисията и НОЗК приеха над 1000 решения за изпълнение, като 85 % от тях се дължат на НОЗК. Законодателното предложение се основава на опита от изпълнението на НОЗК и на допълнителни факти, установени от 2004 г. насам.

1.5.4. Съвместимост и евентуална синергия с други подходящи инструменти

Законодателното предложение е съвместимо с Регламент (ЕО) № 1/2003 и ще има изразено взаимодействие с него, тъй като ще позволи на НОЗК да разгърнат пълния си потенциал в децентрализираната система за прилагане на правилата за конкуренция на ЕС, предвидени в този регламент.

1.6. Срок на действие и финансово отражение

Предложение/инициатива с **неограничен срок на действие**

1.7. Планирани методи на управление²

Пряко управление от Комисията и нейните отдели.

2. МЕРКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

2.1 Правила за мониторинг и докладване

Бюджетните кредити ще послужат за поддържане, разработване, хостинг, експлоатиране и подкрепа на централна информационна система (Системата на Европейската мрежа по конкуренция) при спазване на съответните стандарти за поверителност и за сигурност на данните. Те ще гарантират тясното сътрудничество между НОЗК и Комисията в Европейската мрежа по конкуренция чрез различни средства. Ще се прилагат правилата за докладване на генералната дирекция.

² Подробности във връзка с методите на управление и позоваванията на Финансовия регламент могат да бъдат намерени на уебсайта на Генерална дирекция „Бюджет“ на Европейската комисия. http://ec.europa.eu/budget/index_en.cfm.

2.2. Система за управление и контрол

2.2.1. Установени рискове

По отношение на ИТ; риск, че информационните системи няма да успеят да поддържат ефикасно функционирането на Европейската мрежа по конкуренция.

2.2.2. Информация за структурата на система за вътрешен контрол

ИТ: Ефективни процеси за управление на информационните технологии, които включват активното участие на ползвателите на тези системи.

Разходи: процесите на вътрешен контрол имат за цел да се гарантира подходящото управление на рисковете, свързани със законосъобразността и редовността на извършените операции, както и естеството на плащанията. Освен това системата за контрол се състои от различни градивни елементи, като например докладване на висшето ръководство, предварителна проверка от страна на централния финансов екип, вътрешен консултативен комитет за обществените поръчки и договорите, последващи проверки и одити от страна на Службата за вътрешен одит и Европейската сметна палата.

2.2.3. Оценка на разходите и ползите от проверките и на очаквания риск от грешка

Разходи: Разходите за контрол се оценяват на по-малко от 3 % от общия размер на разходите. Ползите от контрола в нефинансово отношение обхващат: по-добро съотношение между качество и цена, възпиращ ефект, повишаване на ефективността, подобрения на системата и привеждане в съответствие с нормативните разпоредби.

Рисковете са успешно ограничени посредством въведените контролни механизми, а нивото на риска от грешки се изчислява на по-малко от 2 %.

2.3. Мерки за предотвратяване на измами и нередности

Рискът от измами е ограничен чрез специални проверки. Дейностите и операциите с по-висок риск от измама са предмет на по-задълбочено наблюдение и контрол. Горепосочената система за контрол и естеството на разходите под пряко управление позволяват да се предвиди ниска вероятност от измами.

Всички операции са предмет на предварителни проверки от първо ниво в съответствие с нашите финансови потоци. Проверките са както оперативни, така и финансови, оперативното инициране и проверка се осъществяват от оперативната дирекция, докато финансовото инициране и проверка се осъществяват от финансовия отдел R2 на ГД „Конкуренция“.

Рискът от измами се оценява всяка година в контекста на процедурата за управление на риска.

3. ОЧАКВАНО ФИНАНСОВО ОТРАЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА

3.1 Съответни функции от многогодишната финансова рамка и разходни бюджетни редове

Съществуващи бюджетни редове

През 2016 г. информационните системи, подпомагащи операциите на Европейската мрежа по конкуренция, бяха финансирани от програмата ISA² по линия на действие ABCDE. Другите разходи, направени във връзка с функционирането на Европейската мрежа по конкуренция, са финансирани като административни разходи. Същото се прилага за периода от 2017 г. до 2020 г. Разпоредбите, свързани с отражението върху бюджета на предложението за периода след 2020 г., ще бъдат предмет на предложенията на Комисията за следващата МФР и крайния резултат от преговорите за МФР за периода след 2020 г.

По реда на функциите от многогодишната финансова рамка и на бюджетните редове.

Функция от многогодишната финансова рамка	Бюджетен ред		Вид разходи		Вноска	
	Функция 1a	Многогод./едногод. ³	от държави от ЕАСТ ⁴	от държави кандидатки ⁵	от трети държави	по смисъла на член 21, параграф 2, буква б) от Финансовия регламент
	26.030100	МНОГОГОД.	ДА	ДА	НЕ	НЕ

Функция от многогодишната финансова рамка	Бюджетен ред		Вид разходи		Вноска	
	Функция 5	Многогод./едногод.	от държави от ЕАСТ	от държави кандидатки	от трети държави	по смисъла на член 21, параграф 2, буква б) от Финансовия регламент
	03.010211	ЕДНОГОД.	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ

3.2. Очаквано отражение върху разходите

3.2.1. Обобщение на очакваното отражение върху разходите

Функция от многогодишната финансова рамка	Функция 1a	„Конкурентоспособност за растеж и заетост“
---	------------	--

млн. EUR (до третия знак след десетичната запетая)

ГД: COMP			Година 2018	Година 2019	Година 2020	Следващи години (плащания)	ОБЩО
• Бюджетни кредити за оперативни разходи							
Бюджетен ред 26.030100 ⁶	Поети задължения	(1)	1 000	1 000	1 000		3 000

³ Многогод. = Многогодишни бюджетни кредити / Едногод. = Едногодишни бюджетни кредити.

⁴ ЕАСТ: Европейска асоциация за свободна търговия.

⁵ Държава кандидатка и, където е приложимо, потенциални кандидатки от Западните Балкани.

	Плащания	(2)	0,700	0,900	1 000	0,400	3 000
Бюджетни кредити за административни разходи, финансирани от пакета за определени програми ⁷							
ОБЩО бюджетни кредити за ГД „Конкуренция“	Поети задължения	=1+1a+3	1 000	1 000	1 000		3 000
	Плащания	=2+2a+3	0,700	0,900	1 000	0,400	2 600
• ОБЩО бюджетни кредити за оперативни разходи	Поети задължения	(4)	1 000	1 000	1 000		3 000
	Плащания	(5)	0,700	0,900	1 000		3 000
• ОБЩО бюджетни кредити за административни разходи, финансирани от пакета за определени програми			(6)	0	0	0	0
ОБЩО бюджетни кредити по ФУНКЦИЯ 1a от многогодишната финансова рамка	Поети задължения	=4+ 6	1 000	1 000	1 000		3 000
	Плащания	=5+ 6	0,700	0,900	1 000	0,400	3 000

Функция от многогодишната финансова рамка	5	„Административни разходи“
--	----------	---------------------------

млн. EUR (до третия знак след десетичната запетая)

		Година N	Година N+1	Година N+2	Следващи години (плащания)	ОБЩО
ГД: COMP						
• Човешки ресурси		0,759	0,759	0,759		2 277
• Други административни разходи		0,500	0,550	0,550		1 600
ОБЩО ГД „Конкуренция“	Бюджетни кредити	1 259	1 309	1 309		3 877
ОБЩО бюджетни кредити по ФУНКЦИЯ 5 от многогодишната финансова рамка	(Общо поети задължения = Общо плащания)	1 259	1 309	1 309		3 877

⁶ Тези суми са примерни и зависят от годишната бюджетна процедура и от приоритетите, определени в годишната работна програма за ISA².

⁷ Техническа и/или административна помощ и разходи в подкрепа на изпълнението на програми и/или дейности на ЕС (предишни редове ВА), непреки научни изследвания, преки научни изследвания.

млн. EUR (до третия знак след десетичната запетая)

		Година N ⁸	Година N+1	Година N+2	Следващи години (плащания)	ОБЩО*
ОБЩО бюджетни кредити по ФУНКЦИИ 1—5 от многогодишната финансова рамка	Поети задължения	2 259	2 309	2 309		6 877
	Плащания	1 959	2 209	2 309	0,400	6 877

3.2.2. Очаквано отражение върху бюджетните кредити за оперативни разходи

Предложението/инициативата налага използване на бюджетни кредити за оперативни разходи съгласно обяснението по-долу:

ГД „Конкуренция“ не е в състояние да изготви изчерпателен списък на крайните продукти, които ще бъдат получени с помощта на финансовите намеси, средните разходи за тях и броя им, както се изисква от настоящия раздел, тъй като това е нова инициатива и не съществуват предишни статистически данни, на които да се базира.

За подкрепа на тясното сътрудничество в рамките на Европейската мрежа по конкуренция и за оптимално постигане на целите предвиждаме, наред с друго, следните разходи:

- за поддържане, разработване, хостинг, експлоатиране и подкрепа на централна информационна система (Системата на Европейската мрежа по конкуренция) при спазване на съответните стандарти за поверителност и за сигурност на данните. Европейската мрежа по конкуренция разчита на оперативна съвместимост за своето ефективно и ефикасно функциониране.
- други административни разходи, направени във връзка с функционирането на Европейската мрежа по конкуренция, като например:
 - разходи, свързани с организирането на срещи;
 - обучение за националните органи за защита на конкуренцията;
 - печатни материали, преведени на всички езици;
 - издаване на препоръчителни практики/насоки, преведени на всички езици;
 - последващи проучвания/изследвания/оценки.

⁸

Година N е годината, през която започва да се осъществява предложението/инициативата.

3.2.3. Очаквано отражение върху бюджетните кредити за административни разходи

3.2.3.1. Обобщение

Предложението/инициативата не налага използване на допълнителни бюджетни кредити за административни разходи.

Нуждите от човешки ресурси ще бъдат покрити от персонала на ГД, на който вече е възложено управлението на дейността и/или който е преразпределен в рамките на ГД, при необходимост заедно с всички допълнителни отпуснати ресурси, които могат да бъдат предоставени на управляващата ГД в рамките на годишната процедура за отпускане на средства и като се имат предвид бюджетните ограничения. Същото важи за бюджетните кредити, необходими за покриване на други административни разходи.

3.2.3.2. Очаквани нужди от човешки ресурси

Предложението/инициативата налага използване на човешки ресурси съгласно обяснението по-долу:

Оценката се посочва в еквиваленти на пълно работно време

	Година N	Година N+1	Година N+2	Година N+3	Неограниче на продължителност (вж. точка 1.6) (вж. точка 1.6)
• Длъжности в щатното разписание (длъжностни лица и временно наети лица)					
XX 01 01 01 (Централа и представителства на Комисията)	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
XX 01 01 02 (Делегации)					
XX 01 05 01 (Непреки научни изследвания)					
10 01 05 01 (Преки научни изследвания)					
• Външен персонал (в еквивалент на пълно работно време — ЕПРВ)⁹					
XX 01 02 01 (ДНП, КНЕ, ПНА от общия финансов пакет)					
XX 01 02 02 (ДНП, МП, КНЕ, ПНА и МЕД в делегациите)					
XX 01 04 уу ¹⁰	- в централата				
	- в делегациите				
XX 01 05 02 (ДНП, КНЕ, ПНА — Непреки научни изследвания)					
10 01 05 02 (ДНП, ПНА, КНЕ — Преки научни изследвания)					

⁹ ДНП = договорно нает персонал; МП = местен персонал; КНЕ = командирован национален експерт; ПНА = персонал, нает чрез агенции за временна заетост; МЕД = младши експерт в делегация.

¹⁰ Подтаван за външния персонал, покрит с бюджетните кредити за оперативни разходи (предишни редове ВА).

Други бюджетни редове (да се посочат)					
ОБЩО	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5

XX е съответната област на политиката или бюджетен дял.

Нуждите от човешки ресурси ще бъдат покрити от персонала на ГД, на който вече е възложено управлението на дейността и/или който е преразпределен в рамките на ГД, при необходимост заедно с всички допълнителни отпуснати ресурси, които могат да бъдат предоставени на управляващата ГД в рамките на годишната процедура за отпускане на средства и като се имат предвид бюджетните ограничения.

Описание на задачите, които трябва да се изпълнят:

Длъжностни лица и временно наети служители	AD — Наблюдение, координация на Европейската мрежа по конкуренция AST — ръководител на ИТ проекти в областта на системите, подпомагащи дейността на ЕМК, координационни срещи на Европейската мрежа по конкуренция
Външен персонал	N/A

3.2.4. Съвместимост с настоящата многогодишна финансова рамка

Предложението/инициативата е съвместимо(а) с настоящата многогодишна финансова рамка и настоящото финансово планиране на програмата ISA²; не са необходими допълнителни ресурси.

3.2.5. Участие на трети страни във финансирането

Предложението/инициативата не предвижда съфинансиране от трети страни.

3.3. Очаквано отражение върху приходите

Предложението/инициативата няма финансово отражение върху приходите.